

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1415. usque ad annum 1431

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1768

VD18 90118294

Liber CV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66272](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66272)

HISTORIÆ
ECCLESIASTICÆ
LIBER CV.

MARTINUS V. PAPA.

SIGISMUNDUS OCCIDENT. EMANUEL II.
JOAN. PALÆOL. ORIENT.
IMPERATORES.

§. I.

*Cardinalis de Fuxo in Arragoniam a
Papa ablegatus.*

Alphonfus Arragoniæ Rex schisma in Sæcul. XV.
Hispania studiose nutrire satagens, A. C. 1425.
illud quoque in Italiam invehere Acta lega-
moliebatur, eamque compositis domi ne- tion. Card.
gotiis, quibus in Arragoniam revocaba- Fux. apud
tur, cum omnibus suis copiis repetere sta- Bzov. an.
tuebat. 1425.

Hist. Eccles. Tom. XXVI.

LI tuebat.

Sæcul. XV. tuebat. Papa adeo formidandi hostis o-
 A.C. 1425. dium, ac mala inde secutura pertimescens,
 nullum non movit lapidem, ut Regis
 iram placaret, hancque in rem Cardi-
 nalem de Fuxo in Arragoniam ablegavit,
 qui octava Januarii hujus Anni amplis-
 sima potestate instructus, illuc profectus
 est, Legati Apostolici munere functurus.

§. II.

*Cardinalis ab Alphonso tanquam Le-
 gatus minime receptus.*

Mariana
 l. 20. c. 14.

Cum Cardinalis Occitaniam pervenis-
 set, eidem Alphonfus, qui hanc lega-
 tionem in rem suam vertere sperabat,
 nunciari jussit, haud ulterius progredere-
 tur, nunquam enim fore, ut eundem pro
 Legato exciperet, donec sibi a Martino
 Papa plene satisfactum esset, idemque
 cuncta postulata, quæ antehac per Ora-
 torem ad id speciatim deputatum pro-
 poni curasset, omnino rata haberet. Car-
 dinalis, licet nil intentatum relinqueret,
 ut saltem Regis conspectum subire sibi li-
 ceret, repulsam tamen tulit, nilque am-
 plius impetrare potuit, quam ut Legatio-
 ne sua Bellegarii defungeretur, idque
 duris adeo conditionibus, ut eas ac-
 ceptare, minus decuisset. Quapropter
 integrum annum in ditione Comitis de
 Fuxo fratris sui hæerere coactus, nequa-
 quam

quam tamen Alphonſi animum flectere
 valuit.

Sæcul. XV.
 A.C.1425.

§. III.

*Regis Arragoniæ poſtulata ad
 Legatum.*

Interea temporis Arragoniæ Rex Ordinis S. Dominici Religioſum, quem a confeſſionibus habebat, ad Cardinalem miſit, qui tria ab eo peteret. I. Ut ſibi liceret, S. Ludovici Epilcopi Tolofani reliquias, quas Maſſilia ſecum detuliſſet, in quadam Arragonenſium Franciſcanorum Eccleſia deponere. II. Ut omnes jam aliquamdiu pro terris ſuiſque ditionibus cenſus debiti, & Cameræ Apoſtolicæ jura ſibi condonentur. Denique III. Ut Rocale Urbe, Rhodiorum Equitibus ſubdita, uti fruique poſſet. Primum petitum, cum id Galliæ Regibus nimis grave accidiffet, omnino negavit Cardinalis, tertium quoque admittere recuſabat, cauſſatus, inde injuriam, damnumque Rhodiorum Equitibus emerſurum; cum hi ad conſervandam hanc urbem nec ſumptibus, nec ſanguini hucusque peperciſſent. Alteri tamen articulo ſe aſſenſurum ſponſpondit, dummodo Regis alloquendi copia ſibi fieret, ac Pſeudo-Papam Panicolæ latitantem deſerere, Alphonſus promitteret.

L 1 2

Eodem

Sæcul. XV. Eodem anno Henricus Alphonfi fra-
A.C. 1425. ter e Castellano carcere dimissus refer-
 tur, cujus libertatem Carolus *Nobilis*
 Navarræ Rex indefesso studio promove-
 rat, hoc ipso tamen anno die octava Se-
 ptembris ex hac vita migravit, Pompejo-
 poli sepultus. Successit ei Blanca il-
 lius Filia, necnon Joannes hujus Maritus,
 ac Regis Arragoniæ frater.

§. IV.

*Ordo Eremitarum S. Hieronymi
 institutus.*

*Onuphr. in
 Chron. Mau-
 rol de Ord.
 Relig.*

Sub idem tempus Lupus ab Oliveto, na-
 tione Hispanus, Romæ in conventu
 S. Alexii Ordinem Hieronymitanorum,
 seu Eremitarum D. Hieronymi instituit.
 Is antea erat supremus hujus Ordinis
 Præfectus, qui ad Carthusianos transiit,
 sed paulo post ad priorem rediit statum.
 Lupus D. Hieronymi libros sedulo scruta-
 tus, ex illis, ac præcipue ex ejus episto-
 lis particularem concinnavit Regulam,
 quam Pontifici, cui in paucis carus, &
 quondam Parisiis ejusdem studii socius
 erat, exhibuit, supplicans, ut Ordo suus,
 relicta S. Augustini, quam hucusque pro-
 fitebatur, regula, illam ex D. Hieronymo
 collectam auctoritate Pontificia amplecti
 posset. Annuit Papa, sed Lupus Reli-
 giosos suos graviter reluctantes expertus,
 ab

ab eorum societate sese segregavit, atque Sæcul. XV:
A.C.1425.
in æde S. Alexii juxta instituti sui nor-
mam vixit; quam ob rem Pontius Tar-
raconensis adversus eum strinxit cala-
mum. Sunt, qui referunt, Lupum jam
Anno Domini millesimo quadringentesi-
mo vigesimo tertio Hispali in Hispania
Congregationis suæ prima jecisse funda-
menta, eamque D. Isidori Congregatio-
nem appellasse, eoquod Conventus ille
hoc nomine antea insignitus esset; hoc
autem anno Papam illi monasterium S.
Alexii Romæ dono dedisse narrant. U-
traque autem Congregatio postmodum
sub Gregorio XI. in unam coaluit. Ceterum
varios sermones conscripsit Lupus, qui
tamen typis excusi non sunt.

§. V.

*Reformatio Cisterciensium, & S. Claræ
Monialium.*

Pari studio Martinus Vargas, Theolo- Aub. Mir.
lib. 5. c. 4.
Surius in
Martyr.
Instrum.
apud Bol-
land p. 535.
giæ Doctor ex Monasterio Petræ in
Arragonia S. Bernardi Congregationem
erexit in Cœnobio Montis Sion prope To-
letum, ubi duodecim Religiosorum ope-
ra adjutus, Ordinem Cisterciensium ad
veterem disciplinam revocavit. Succes-
su temporis hujus Congregationis Alumni
Complutense ac Salmanticense Collegium
acceperunt.

Sæcul. XV.
A.C. 1425.

Eodem tempore B. Colleta D. Claræ sanctimonialis Corbejæ in Picardia Instituti S. Francisci restauratrix exstitit, qua in re S. Bernardini, qui Ordinem FF. Minorum reformavit, consiliis utebatur, nec non Patrem Henricum de Balma Confessarium suum ex eadem Seraphica Familia adiutorem habebat. Hujus Virginis Beatificationem a Clemente VIII. factam, Paulus V. confirmavit, illiusque vitæ sanctitatem S. Vincentius Ferrerius tantopere demirabatur, ut eam visendi gratia ex Hispaniis in Gallias proficisceretur. Reformationi suæ annis viginti duobus supervixit, demum vero Anno Salutis millesimo quadringentesimo quadragésimo septimo sexagenaria Gandavi animam Deo reddidit. Equidem Sanctorum albo inserta non legitur, ejus tamen festum summi Pontifices ab Ordinis sui Religiosis ritu solemni celebrari indulserunt.

§. VI.

Petri de Alliaco Cardinalis Cameracensis obitus.

*Bellarmin.
de script.
Eccles.*

Hoc item anno Petrus de Alliaco Cameracensis Cardinalis, cujus frequens nobis erat memoria, Cameraci die vigesima octava Augusti vita functus est. Inter celebriores ingenii sui partus numerantur Commentarii in quatuor libros senten-

sententiarum, item de laudibus S. Scripturæ; plures libri spirituales, ac Ascetici de variis materiis; Meditationes in quosdam Psalmos (*), in Cantica Cantorum, in salutationem Angelicam, in Cantica B. Mariæ, & Zachariæ, & Simeonis; in orationem Dominicam; Scripsit *sacramentale* quod vulgo Alliacense dicitur, necnon vitam S. Petri Coelestini; ac quosdam tractatus de potestate Ecclesiastica; de interdicto; de permutatione beneficiorum; de legibus; de Concilio Generali, denique tractatus de Astronomia, de Sphæra, & de Meteoris Aristotelis. Cuncta ista opuscula publicis literis impressa exstant. Plura tamen alia necdum typis edita asservantur in Navarrensis Collegii Bibliotheca. Palmam vero reliquis præripuit Commentarius de reformatione Ecclesiæ, qui nil nisi plurimum aliorum hujus materiæ operum Synopsis est.

Sæcul. XV.
A.C. 1425.

§. VII.

Joannis de Curtacoxa Doctoris obitus.

Circa idem fere tempus, aut forte anno elapso mortuus est Joannes de Curtacoxa Doctor, & primum Parisiensis, postea Genevensis Episcopus, Gallice dictus

Dupin.
Bibliot.
script. tom.
12. p. 84.

L1 4

Cour-

(*) Scilicet 30, & 41um.

Sæcul. XV. *Courtecuisse.* Natale solum adeptus est
A.C. 1425. Cenomani, & cum aliis Legatione functus est pro Galliæ Rege Carolo VI. ad Pontifices, Benedictum, & Bonifacium, ut sua industria pacis Ecclesiæ negotium promoveret. Subtractionis viam ipse suaferat, & absente Gersonio, Universitatis Parisiensis Cancellarii munus obibat. Anno millesimo quadringentesimo vigesimo Episcopus Parisiensis nominabatur, cum vero apud Angliæ Regem, qui tum temporis Lutetiæ Parisiorum imperabat, parum gratia valeret, Episcopatus sui possessionem consequi haud poterat, sed in Monasterium S. Germani de Pratis secedere, tandemque urbe Parisiensi relicta, omnino Genevam fugere cogebatur, ubi anno Christi nati millesimo quadringentesimo vigesimo secundo Episcopus renunciatus est. Hujus Viri lucubrationes lucem publicam non conspexerunt, quales sunt, tractatus de potestate Ecclesiæ & Concilii; variæ quæstiones Theologiæ; prælectiones in nonnulla Evangelii loca; & denique versio libri *de virtutibus Senecæ.*

§. VIII.

*Ultima fata Emanuelis Palæologi,
 Græcorum Imperatoris.*

Phranz l. I. **D**ie etiam vigesima prima Julii hoc anno Emanuel Palæologus Græcorum Impe-
s. 41.

Imperator mundo valedixit, septuaginta Sæcul. XV.
 septem annos natus. A. C. 1425. Conjugem habuit
 Irenem Constantini Dragas Filiam, ex
 qua Joannem Palæologum suscepit, eum-
 que in Imperio successorem habuit, ceu
 potius, cui jam Anno Domini millesimo
 quadringentesimo decimo nono sceptrum
 spontanea cessione reliquit. Emanuel e-
 nim biennio ante mortem suam Mona-
 chum induit, assumpto Matthæi nomine.
 Princeps erat scientiarum amans, & Theo-
 logiæ ac Philosophiæ studiis non parum
 exercitatus. Ingenii sui aciem testantur
 viginti dialogi de Religione in Regia Bi-
 bliotheca asservati, necnon centum illa
 præcepta, quæ Filio suo tradidit, ac de-
 mum sexto decimo sæculo in linguam
 gallicam traducta fuere. Funebrem il-
 lius orationem habuit Bessarion tunc tem-
 poris adhuc juvenis, illamque Nicolaus Bzov. an.
 Perrotus latinitate donavit, a Bzovio in 1425.
 Annalibus suis recensitam.

§. IX.

Joannes Palæologus illius successor.

Emanuele fati functo Joannes Palæo-
 logus, illius Filius natus major, ac se-
 ptimus hujus nominis Imperator solus
 Imperii regimen suscepit, nuperrime ex
 Hungaria redux, quo profectus erat, post-
 quam Isthmus Peloponesiacus destrue-
 batur,

Sæcul. XV. batur, quem quidem ejus Parens summa
A.C.1425. cura, atque immensis ferme sumptibus
 munitissimum reddidit, ut tamen ab A-
 murate pacem impetraret, solo æquare,
 ac penitus evertere cogebatur. Mariam
 Comnenam Regis Trapezuntini, vel jux-
 ta alios, Sarmatarum Principis filiam u-
 xorem habuit, postquam Sophiam Mar-
 chionis Montisferratensis filiam ob enor-
 mem corporis deformitatem repudiasset,
 palam professus, malle se Monachorum
 cucullo abscondi, fratrique suo Constan-
 tino imperium cedere, quam hujus fœ-
 minæ consortio alligari; nihilominus
 Procerum opera eam rursus in conjugii
 societatem revocavit, ac cum illa toto re-
 liquo vitæ suæ tempore satis tranquille
 vixit.

§. X.

Concilium in Dania.

Labbe Conc. Sub idem tempus Petrus Luckius Lun-
to.2. p.380. dinensis in Dania Archiepiscopus Con-
Poussan. rer. cilium Hafniæ, quæ urbs eadem ac Co-
Dan.lib.9. donia (*) fuisse creditur, celebravit. Con-
 venerant illuc Herbipolensis, & Roschil-
 densis Episcopi, alique eorum suffraga-
 nei, diversi Prælati, Abbates, Decani,
 Præpositi, Archidiaconi, Priores, & Pa-
 rochi Dioecesani. Omnium singulare e-
 rat

(*) Germanice dicitur : Copenhagen.

rat studium, ut disciplinæ restaurationem, Sæcul. XV.
 morumque emendationem promoverent, A.C. 1425.
 qui tam in Ecclesiasticis quam sæculari-
 bus ob bella fere continua summopere de-
 pravati erant. Integra Archiepiscopi
 hujus epistola Synodica extat in collectio-
 ne Conciliorum Patris Labbei ad an-
 num Domini quadringentesimum vigesi-
 mum quintum supra millesimum. Diri-
 gitur illa ad omnes hujus Provinciæ fide-
 les, quos ad sedulam salutarium moni-
 torum, quæ in ea continentur, observan-
 tiam adhortatur. Irritat quoque omnes
 sponfiones violenter extortas, & talis vio-
 lentia auctores, eorumque filios decla-
 rat ipso facto inhabiles ad quæcunque
 Ecclesiastica beneficia, & ad omnia offi-
 cia administranda, adeo ut nec valeant
*quascunque possessiones Ecclesiæ vel ad dies
 suos vel ad tempus aliquod determinatum vel
 sub annuo censu, vel in concessu (dono) ob-
 tinere.* Homicidas diurnæ ac severæ
 subijcit poenitentia, statuitque, ut non-
 nisi post satisfactionem debitam similibus
Ecclesiæ præstetur introitus. Præterea
 decernit, quod festum Sanctæ Annæ Matris
 Genitricis Dei B. Mariæ, quolibet anno al-
 tera post Conceptionem ejusdem Beatæ Vir-
 ginis die pro festo habeatur. Denique, quod
 in qualibet Ecclesia Cathedrali bis in anno ce-
 lebretur Diocesana Synodus, in qua præmis-
 sorum statutorum observantia urgeatur.

§. XI.

Sæcul. XV.

§. XI.

A.C. 1426.

*Fundatio Universitatis Lovaniensis.**Suffrid. de
Episc. Leod.
cap. 16.*

Eodem anno propemodum ad finem vergente die nona Decembris Martinus V. summus Pontifex edito diplomate confirmavit Universitatem Lovaniensem in Brabantia, quam Joannes hujus Provinciae Dux condiderat, postquam Jacobina ejus conjux sedato belli per eam fuscitati tumultu vitam magis tranquillam ducere cæpit. Primo quidem humaniores duntaxat disciplinae, necnon Philosophia ibidem tradebantur, sed postea Eugenius IV. Theologica facultate eam celebriorem reddidit. Hæc Universitas a primis suis incunabilis continuo Doctoribus, atque Professoribus doctrina ac eruditione celeberrimis inclaruit. Instructa est viginti omnino Collegiis, in quibus omnis generis scientiæ traduntur. Rector est totius Universitatis caput, ac Collegii, & Academicorum Protector, quo tamen officio nonnisi per semestre fungitur. Hanc in rem consuli poterunt Guicciardinus in descriptione Belgii, & Justus Lipsius in Historia hujus Urbis.

§. XII.

*Alphonsus Arragoniæ Rex anathemate
a Papa percussus.**Platin. in
Mart. V.*

Gliscentia superiori anno Papam inter & Arra-

Arragoniæ Regem diffidia hic annus ma- Sæcul. XV.
gis adhuc accendit. Equidem Papæ A.C. 1426.
Legatus quosdam, qui eum comitaban-
tur, Prælatos ad Regem mittebat, a qui-
bus ad saniora reduceretur consilia. Ve-
rum Rex, postquam eos dudum inani spe
detentos durius, nec sine gravi contem-
ptu habuisset, tandem tale dedit respon-
sum, quod auctoritatis sacræ Sedis vili-
pensionem, majoremque adhuc Martini V.
despicatum aperte testabatur. Quapro-
pter Prælati ineunte Mense Junio re infe-
cta ad Legatum redire compellebantur.
Vix dicefferant, & ecce! mox promulga-
tur edictum, quo Alphonsus cunctis regni
sui Præsulibus sub poena proscriptionis
omnium bonorum prohibet, ne quascun-
que Bullas Roma missas reciperent, nec
ullum commercium cum Cardinale Fu-
xiensi haberent, cui idipsum quoque edi-
ctum exhiberi præcepit. Hic autem in-
terposita adversus illud provocatione,
quantocius Pontificem de tota rei serie
certiorem fecit. Martinus haud ultra
connivendum ratus, die decima quinta Ju-
lii contra Alphonsum tanquam schismatis
fautorem solemniter excommunicationis
sententiam fulminavit, omnesque ejus
terras interdicto subjecit.

Sæcul. XV.

A C. 1426.

§. XIII.

Insula Cyprus ab Ægypti Sultano
invasa, & vastata.

Pogg. l. 5.

Blond.

3. Dec. 2.

Monstrelet.

l. 2. c. 14. 30.

36.

Currente hoc anno Ægypti seu Babylo-
niæ Sultanus Insulam Cyprum infe-
stis armis invadens, misere devastavit.
Juvenis hic Princeps, quem non modo
generosa animi indoles, sed ingens quo-
que vindictæ cupido ob ereptam sibi a Pe-
tro Cyprorum Rege Alexandriam stimu-
laverat, valida classe, ac fortissimo milite
cinctus, pluribus præliis prospero Marte
initis Cyprios profligavit. In postremo
certamine ipsum Regem Joannem cepit,
Henricum ejus fratrem Galileæ Princi-
pem trucidavit, & Nicosiam, ceteraque
omnia loca occupavit, sola Famaugusta
excepta, quæ Genuensium præsidio mu-
nita erat; reliquam vero, totamque Pro-
vinciam immani crudelitate vexavit. Rex
Joannes libertatem suam ducentorum
millium aureorum lytro, atque annuo quin-
que millium tributo redimere coactus
est, ex quo reliquos vitæ suæ annos in
Regno suo tranquille transegit. Monstre-
letus ternam hujus Sultani in Cyprum ex-
scensionem recenset, primam Anno qua-
dringentesimo vigesimo tertio supra mil-
lesimum; alteram Anno salutis millesimo
quadringentesimo vigesimo quinto; Ter-
tiam denique sub annum a Christo millesi-
mum

mum quadringentesimum vigesimum sex-^{Sæcul. XV.}
 tum. In hac ultima Princeps Galileæ ^{A.C. 1426.}
 occisus, Rex captus, & dein Cairum ad
 Sultanum deductus est. Dux vero Bur-
 gundiæ fratrem suum spurium Regi in
 auxilium misit, cumque is durante Regis
 Cyprii captivitate navale prælium com-
 misisset, Barbari tanto terrore concutie-
 bantur, ut captivum Regem sese interfe-
 cturos comminarentur, nisi Christiana
 classis sine mora portum repeteret; quod
 & factum est.

Æneas Sylvius postremam Sultani ^{Æn. Sylv.}
 expeditionem non memorat, recenset ta- ^{in Asia c. 97.}
 men navem quamdam Venetam Hiero- ^{Et Comm.}
 solymis redeuntem ad Cypri portum ap- ^{lib. 7.}
 pulisse, sexque alias Catalanicæ naves, quæ
 paulo post subsequerentur, Sultani clas-
 sem exiguo milite, ceteris deprædandæ
 Insulæ intentis, instructam animadvertis-
 se, ideoque Catalanos Venetorum Navar-
 cho auctores fuisse, ut depositis signis, ac
 velis sub tenebrarum auspiciis Ægyptio-
 rum classem aggredere. Albescente
 autem luce infideles, Venetam navem non
 nisi solam, ac navalibus vexillis destitu-
 tam comperisse, eaque vi occupata simul
 tres peregrinantes comprehendisse, atque
 ad abnegandam Christi fidem irritato co-
 natu sollicitatos lapidibus oppressisse, mu-
 lieribus Alexandriam abductis, has vero
 paulo

Sæcul. XV. paulo post a quibusdam Mercatoribus Venetis oblato pretio fuisse redemptas.
A.C. 1426.

§. XIV.

Cardinalium electio.

*Ciacon. de
Rom. Pontif.
Hist. Eccles.
Burgdeg.*

Hoc anno Pontifex quatuordecim creavit Cardinales, quos inter Hugo Lusignanensis Regis Cypri Filius, cujus supra meminimus, antea electus Nicosiensis Archiepiscopus, numerabatur.

Invenimus in Chronico cujusdam Auctoris, quem Spondanus ad hunc annum Numero V. allegat, Ægyptii Sultani epistolam ad Pontificem hunc in modum scriptam: *Non mireris, si te verbis salutationis non exquirimus, cum te habeamus capitalem hostem, & hostis hosti non debet orare salutem. Datum Baruch in mense Casleu.* Aliam, quæ adhuc magis barbaram sapiebat ferociam ab eodem ad Principes Christianos exaratam Monstreletus refert, qua omnino Sultanus eos ad se accedere, fidemque deserere jubet. Verum literas hæc confictas, & non nisi immaturi cujusdam ingenii partum ex joco duntaxat prolatum merito conjicimus. Certius illud est, quod Sultanus iste paulo ante Christianis prohibitam facri sepulchri visitationem ob lucrum sibi inde proveniens mox revocaverit; quo facto Ludovicus Comes Palatinus Rheni, &

& Dux Bavariae hoc ipso anno peregrinationem ad terram sanctam suscepit, inde vero caecus & claudus rediit ob graves infirmitates, ac labores in itinere exantlatos.

Sæcul. XV,
A.C.1426.

§. XV.

Cardinalis tit. S. Crucis Legatus ad pacem stabiliendam missus.

Nicolaus Albergatus Carthusianus, Bononiae patriae suae Episcopus nuper, licet invitus Cardinalis tit. S. Crucis in Jerusalem creabatur, nunc vero tanquam Legatus decernebatur, ut concordiam inter Philippum Mediolani Ducem, & Venetos, Florentinos, aliosque Italiae Principes conciliaret. Negotium hoc sibi demandatum eo deducebat, ut pax conclusa fuerit, sub conditionibus Philippo quidem onerosis, quibus tamen ille ex Legati consilio consensit, veritus, ne totius forte Principatus sui possessione dejiceretur; denique ea quoque Pontifici sententia infedit, satius esse quacunque demum conditione praesentibus malis consulere, certamque tranquillitatem incertae victoriae praepone. Quibus ille persuasus paci ac pactionibus Mense Decembri hujus anni firmatis die prima Januarii Anno subsequenti subscripsit; has tamen conditiones Philippus, utpote animi

Hist. Ecclesiast. Tom. XXVI. Mm mi

Sæcul. XV.
A. C. 1426.
mi inconstantis, ac levis ingenii Princeps brevi rescidit. Quare gravius, quam antea bellum exarsit, quod duos ferme annos tenuit, donec tandem ab eodem Legato pax renovata fuerit, & Foederati Italiæ Principes cum Duce in gratiam redierint, quæ concordia usque ad illius obitum, nempe usque ad annum Domini millesimum quadringentesimum quadragesimum septimum continuo floruit.

§. XVI.

Dissidia inter Burgundiæ, & Glocestriæ Duces.

*Joan. Char-
ti hist. Ca-
rot. VII.*

Intestinæ Gallorum turbæ Caroli VII res penitus pessundare videbantur, nec tamen benignior fortuna Anglis adspirabat; nam horum conatus haud parum defervescebant; cum enim ob Jacobinam Hannoniæ Principem, & Brabantiae Ducem legitimum ejus conjugem dissidia flagarent inter Burgundiæ & Glocestriæ Duces, ambo hi Principes suborta animorum dissensione suas quoque diviserunt copias, quæ tamen, si conjunctæ, ac Bedfordiensi milite auctæ fuissent, procul dubio extremum Galliae intulissent excidium. Interim Jacobina Viri sui Brabantiae Ducis pertæsa, & conjugium suum cum illo non validum esse caussata, eum dotalium suarum Provinciarum jure exue-

exuere meditabatur. Hujus quoque foe-
 minæ confiliis Glocestriæ Dux, quocum Sæcul. XV.
A. C. 1426.
 novas iniit nuptias, pro viribus suffraga-
 tus est. Equidem Bedfordiæ Dux ma-
 lorum, quæ utriusque Ducis discordia re-
 bus suis allatura esset, præscius nil inten-
 tatum reliquit, ut eos rursus conciliaret;
 Ast irrito conatu; nam Glocestriæ Dux
 ad pacem surdas prorsus aures præbuit,
 atque omni virium contentione existima-
 tæ conjugis suæ jura persequi decrevit.
 Inde ambo literis adeo acerbis, atque
 aculeatis se vicissim petebant, ut tandem
 ad certamen singulare die ac loco condi-
 cto sese provocarent; pugnam tamen
 prohibuit Bedfordiæ Ducis solertia, qui
 ut fratris sui facinus sibi minime præbari,
 Burgundiæ Duci ostenderet, eum ad col-
 loquium Durlendani ineundum invitavit;
 Annuit Burgundus, hanc in rem indicta
 S. Petri vigilia. Interea tamen ambo
 isti æmuli in Hollandia adhuc per bien-
 nium maximo furore bellum protrahe-
 bant, donec Jacobinæ matrimonio, quod
 cum Glocestriensi Duce contraxerat, per
 Papæ sententiam dissoluto, ille juri suo
 renuncians aliam sibi uxorem duxisset.

§. XVII.

*Pont-Urso a Connestabili cincta, &
 capta.*

Pont-Urso civitas est in confinibus Nor-
 man-

Mm 2

man-

Sæcul. XV.
A. C. 1426.

manniæ ad Arbincam fita: Hanc Angli, ut inde in Britanniam facile prædabundi excurrere possent, ceperunt, ac munimentis firmarunt. Quapropter Connestabilis eam obsidere cogitat, brevique temporis intervallo expugnat. Idem vero infausto Marte pugnavit apud oppidum S. Jacobi de Beveron, pariter ab Anglis restauratum; ibi enim, cum Milites sui ob stipendia haud amplius soluta, signa deferrent, turpiter terga vertere coactus est, impedimentis, tormentisque omnibus exutus.

§. XVIII.

Fœdus cum Gallis a Connestabili rescissum.

Post hæc Angli, Pont-Urfone denuo subacta, sub Duce Bedfordiensis fines Britanniae tanta copiarum vi ac numero inundarunt, ut Connestabilis viribus suis diffusus, abdicato Gallorum fœdere, cum Anglis pacem iniret, fidem suam, obsequiumque deinceps Henrico VI. Regi deferens. Cum autem ante discessum suum comperisset, Gyacum castrensis ærarii Præfectum pecunias, quas sibi mittere debuisset, in proprios usus convertisse, eundem per milites suos Issolduni in lecto jacentem comprehendi, atque instructo criminali judicio capite truncari jussit.

§. XIX.

§. XIX.

Sæcul. XV.
A.C. 1426.

*Huffitis sectæ suæ libertas usque ad
Basileense Concilium a Cæsare
promissa.*

In Bohemia Huffitis, mortuo Zischa, in duas factiones scissis, Imperator, ut aliquam eorum partem sibi conciliaret, primo civium Ordinem sollicitat. Jubet ergo ex iis inquireri causam, cur Cæsari adversarentur? ad quod cum illi responderent, hoc fieri ex eo, quod Sigismundus non semel ostendisset, se sectæ eorum hostem esse, His reposuit, pace *Bonfin. 3.* mea, utamini interea religionis vestræ li-*dec. 3.* bertate, dummodo vos Basileensis Concilii Anno millesimo quadringentesimo trigesimo primo celebrandi judicio submittere velitis * Toto capite annuunt cives,

* Immerito Bonfinius datæ hujusmodi libertatis auctorem insimulat Sigismundum. Rem narrat Ænæas Sylvius Hist. Bohem. cap. 47. *Egressus ad eos (Bohemorum Proceres) Sigismundus locutus est: si qua essent, quæ Provincialium mentes a se alienarent, ea ablaturum, illi se armis ab eo sine causa impetitos dixerunt: Responsum a Sigismundo benigne datum ad objecta, oblatumque generale Concilium, in quo suam innocentiam Bohemi ostendere possent,*

Sæcul. XV. ves, Huffitis tamen militibus omnino re-
 A. C. 1427. pugnantibus.

§. XX.

Henricus Cardinalis Legatus in Bohemiam missus.

*Æn. Sylv.
 Hist. Boh.
 c. 44. & 48.*

Pontifex animadvertens, quod Huffitæ cunctis legationibus, sacrisque militiis eo acrius exacerbarentur, & non modo Bohemiam, sed alias quoque Germaniæ Provincias inhumana rabie, ac incredibile furore cædibus ac damnis funestare pergerent, consilium cepit, Henricum

si se universalis Ecclesiæ iudicio submittere velent. Hæccine sonant: Liberum Religionis exercitium spondere, concedere &c. legimus quidem in nonnullis Auctoribus Sigismundum Taboritis, quorum pauci post repetitas clades supererant, permisisse, ut quinquennio suis moribus (quoad usum calicis) viverent, non autem ut libere Sectam suam quoad cæteros errores exercere valeant, hinc cum horum nefandas consuetudines accepisset Sigismundus, quibus circa Sacra uterentur, quinquennium haudquaquam se expectaturum dixit. Vid. Natal. Alex. Hist. Eccles. Sæcul. XV. cap. 10. art. 1. n. 3. Liqueat, inquit Ænæas loc. cit. cap. 52. Imperatorem, quæ fœdera cum hæreticis percussit, necessitate magis, admisisse, quam voluntate.

eum Episcopum Wintoniensem in Anglia, Sæcul. XV.
 Joannis Lancastriæ Ducis Filium, quem A. C. 1427.
 anno superiori Cardinalem tit. S. Eusebii
 creaverat, in Bohemiam Legatum mittendi, ut hæreticos armorum vi compescere conaretur.

Dabat Pontifex hujus Legationis diploma die decima octava Martii currentis anni, ipsum vero Cardinalem plena instruxit auctoritate, qua Wiclefistas tam spirituali, quam temporali gladio reprimere valeret, insuper plurimas concessit indulgentias iis omnibus, qui sacrae expeditioni nomen darent, cum eadem extensione, quæ alias cruciferis Terræ sanctæ militibus erogari solent.

§. XXI.

Angliæ Administrator Legationis diplomati oblectatus.

Postquam Breve Pontificium in Angliam delatum fuit, Glocestriæ Dux Regni Administrator illud promulgari prohibuit, caussatus, regiae auctoritati vim inferri, eo quod Henricus Cardinalis, non salutato Rege, legationis suæ munia obire præsumeret; hinc tam a Legato, quam a Pontifice ad generale appellabat Concilium, declarans, libentissime Henrico colloquii copiam esse impertiendam, si forte ut Cardinalis, quæ nomine Pontificis

Sæcul. XV. proponeret, haberet, semper tamen sal-
 A. C. 1427. vis juribus ac coronæ privilegiis.

§. XXII.

Legatus cum exercitu ex Anglia profectus.

Harpfeld
6. 29.

Ferunt, hanc occasionem sibi oblatam non sine gaudio a Glocestriæ Duce arreptam fuisse; sperabat enim, se non modo privato, quo in Cardinalem Henricum ferebatur, odio satisfacturum, sed etiam de Pontifice ultionem sumpturum, eoquod ille matrimonium dissolvisset, quod cum Jacobina Hannoniæ Comitissa contraxerat, ex quo tamen ingentia sibi bona præfagiebat. Ut ut res se habeat, id certum est, Cardinalem Duci reposuisse: Nunquam mihi in mentem venisset absque Regis assensu legatione in Anglia defungi, minus vero juribus, privilegiis, immunitatibus, ac patriis Regni moribus quovis pacto derogare, sed potius eos pro viribus tueri ac conservare intentus sum. Responsum Cardinalis probavit Administrator, eique copiam fecit conscribendi milites, quos in Bohemiam duceret. Referunt Scriptorum nonnulli, hanc facultatem Legato ea lege datam, ut suas copias primo in Gallias transferret, ibique moram traheret, donec Administrator Bedfordiæ Duci subsidiarios milites, quos

quos pro Anglorum exercitu petebat, Sæcul. XV. A. C. 1427.
mittere posset. Addunt quoque, Legatum, postquam huic petito annuisset, maritimo itinere cum suis confecto in Gallis appulisse, præcipiti tamen per Franciam transitu; demum suas copias Catholicis in Bohemia conjungere festinasse.

§. XXIII.

Dubium de adventu Legati cum suis copiis in Franciam.

Verum hac de re apud Scriptores magis Monstrelet 2. vol. Polyd. l. 23.
fide dignos altum silentium, quimo uno ore affirmant omnes, Cardinalem recto tramite Bohemiam petiisse, eamque cum triplici exercitu ingressum, quorum primus ex Saxonia, & civitatibus, ut vocant, Hanseaticis, alter ex Franconia, tertius denique ex Rhenano, Suevico, & Bavarico Imperii circulis collectus fuerat. Ergo tam selectæ, tamque numerosæ copię simul junctæ ante Messenam, quam obsederant, castra ponunt; sed cum Hussitas contracto raptim milite in eas irruere nunciaretur, Catholici tormenta, omnemque bellicum apparatus hostibus in prædam relinquunt, turpique fuga dilabuntur, quod anno Christi millesimo quadringentesimo vigesimo octavo contigisse ferunt. Certum equidem est, & veteres Gallicorum Annalium Scriptores

Mm 5 testan-

Sæcul. XV.
A. C. 1427.

testantur, Legatum cum suo exercitu in Franciam venisse, cum vero hoc factum ad Annum Domini millesimum quadringentesimum vigesimum nonum, nempe ad Aurelianensis Puellæ tempora referant, ex hoc concludere licet, hunc exercitum jam fuscum fugatumque e Bohemia per Gallias in Angliam remeasse, inde vero in Franciam, quo venire jubebatur, secunda vice reversum.

§. XXIV.

*Fuxiensis Cardinalis in Arragonia
Legatus.*

*Acta Legat.
Card. Fux.
apud Bzov.
an. 1427.*

Tandem Cardinalis de Fuxo Legatus in Arragoniam ad Alphonsum Regem missus, postquam per duos & amplius annos incassum laboraverat, optati Legationis suæ successus spem concipere videbatur; quippe Rex veritus, ne totius Christiani orbis invidiam sibi accerferet, si solus schisma, quod omnes imo & subditorum suorum plerique abominabantur, fovere redargueretur, hinc eo gratiora, quo minus expectata fovebat consilia; cum enim hucusque insuperhabitis, utut summis Legati precibus, colloquii gratiam eidem constanter denegasset, jam ipse Cardinalem, qui adhuc apud suum fratrem Comitem de Fuxo agebat, misso Oratore rogabat, ut Valentiam veniret, ac de negotio

tio sibi commisso secum conferret. Tam Sæcul. XV.
A. C. 1427.
improvisa, tamque honorifica Regis invi-
tatio suspensum tenebat Cardinalem, qui
lætitia plenus itineri sese accinxit, ma-
gno Prælatorum, ac Procerum numero
eum comitante.

§. XXV.

*Legatus summa pompa ab Alphonso
exceptus.*

Die vigesima tertia Mensis Augusti in
vigilia D. Bartholomæi Legatus Car-
dinalis Valentiam pervenit, tanta pom-
pa exceptus, ut ipse Rex ante urbis por-
tam eidem obviam procederet, atque in
progressu viæ ad contestandam, qua in
Legatum ferretur, reverentiam atque ob-
sequium eidem, quamvis renuenti, dex-
trum latus cederet, ipse vero sinistrum te-
neret, nec prius caput suum tegeret,
quam Legatus rubrum pileum sibi impo-
suisset. Attamen Legato negotium
quoddam intempestive perurgente, brevi
pristinus Alphonso rediit animus, parum-
que abfuit, quin concepta concordia spes
penitus evanesceret.

§. XXVI.

Alphonso & Legati dissensio.

Legatus enim, altero ingressus sui die
ad Ecclesiarum, sui que Palatii valvas
publi-

Sæcul. XV.
A. C. 1427.

publicum edictum affigi jussit, quo Auditores, ceterosque caussarum Ecclesiasticarum Judices, quos secum Roma adduxerat, biduo post in publico confesso jus litigantibus dicturos pronunciabat. Alphonsus utpote auctoritatis suæ tenacissimus, hoc Cardinalis facto juribus suis derogatum iri arbitrabatur; hinc existimatae hujus usurpationis impatiens, insonantibus tubis edictum vulgavit, quo omnibus subditis suis sub gravissimis poenis prohibuit, ne coram quocunque Martini Pontificis Judice sive delegato sive subdelegato, nec coram ejusdem Legato ullam causam vel actionem moverent, vel eisdem quovis pacto morem gererent.

§. XXVII.

Arragoniæ Rex a Legato placatus.

Bzov. ib. Cardinalis errorem, quem tardius licet, agnoscebat, feliciter prudentia sua emendavit. Dissimulabat quippe nonnihil animi offensionem, ac primo Regis fervori cedebat, quo abs dubio oppressus fuisset, si se opponere voluisset. Hac moderatione Regis animum aliunde quavis submissione facile flectendum adeo prospere placavit, ut post repetita colloquia Alphonsus decerneret, Legatus pacis conditiones ultro citroque proponendas Romanam

mam deferret, eo autem redeunte con-
cordia firmaretur.

Sæcul. XV.

A. C. 1427.

§. XXVIII.

Regis ac Cardinalis Postulata.

Præprimis Legatus petiit: Rex det ope-
ram efficacem, ut *Ægidius Munio* &
alii cum eo intrusi (Cardinales) ad gre-
mium S. R. E. & ad Obedientiam S. S. D. N.
Papæ *Martini* revertantur: si recusent, Rex
eos in manibus seu potestate Papæ seu ejus
Legati reponat. II. Omnia edicta Regis
contra Papam, ejusque ac Sedis Apostoli-
cæ Legatos solemniter revocentur. III. Per-
mittat Sedis Apostolicæ collectores jura Ca-
meræ Apostolicæ libere ac pacifice recipere.
IV. Ecclesiam Romanam & omnes alias Ec-
clesias in terris suis earum privilegiis, aliis-
que juribus, libere uti, & gaudere permittat.
V. Omnes & singulos Prælatos, aliasque
Ecclesiasticas Personas de ejus mandato digni-
tatibus, seu bonis suis spoliatas, in eorum
plena libertate ac possessione reducat. VI. A
vexatione Regni *Apuliæ* omnino desistat, quod
si forsitan jus aliquod in Regno prædicto præ-
tendat, sanctitas sua parata sit per Personas
neutri parti suspectas justitiam facere admini-
strari. Cunctis hisce postulatis assensum
præstitit *Alphonfus*, si modo quintum
excipias, non enim, quos Regno expulsi-
set, revocare voluit, sextum quoque am-
biguo

Marian.
l. 21. c. 1. &
2.

Sæcul. XV.
A. C. 1427.

biguo hoc responso elusit dicens: Regni Neapolitani cessionem opus esse altioris longe indaginis,

Rex vero sequentes proposuit conditiones, I. *Corpus Divi Ludovici Episcopi Tolosani, Massilia ablatum sibi retinere liceat.* II. *Omnia jura Cameræ Apostolicæ, vacantis Ecclesiarum & tam de præterito quam usque ad diem finiendæ concordie remittantur, & condonentur.* III. *Remittantur census debiti usque ad dictam diem pro insulis Sicilia, & Sardinia, & Corsica, ac deinceps ad vitam ipsius Regis, nisi, quod singulis quinquenniis teneretur dare Pontifici unum pallium panni aurei pro recognitione dictorum feudorum.* IV. *Solvantur centum quinquaginta millia florenorum in compensationem expensarum & laborum pro Ecclesia tolerantium.* V. *Transferatur ordo B. Marice de Montesia ex regno Valentie in insulam Sicilia, ubi Rex alios redditus ei assignaret, vel concederet castrum Paniscolæ, quod per Benedictum Lunensem fuerat Ecclesie Romanæ contributum.* VI. *Provisio Ecclesiarum & Abbatiarum vacantium usque ad diem finiendæ concordie, facienda sit ad voluntatem Regis.* VII. *Promotio ad Cardinalatum duarum Personarum ex sex per Regem nominandis fiat.* VIII. *Denique concedatur remissio omnium injuriarum, damnarum & expensarum Papæ & Sedi Apostolicæ illatarum, unacum absolute a quacunque*

que censura, proin a Regestis Pontificiis omnes sententiæ in Regem tanquam ex falsis suggestionibus per subreptionem late aboleantur, Sæcul. XV.
A. C. 1428.

§. XXIX.

Postulata Regis a Legato Romam perlata.

Super his omnibus articulis die vigesima quinta Octobris in eadem urbe Valentina confectæ sunt publicæ literæ, quibus acceptis Legatus continuo ad Papam reversus est, paratis hunc in finem a Rege duabus triremibus.

§. XXX.

Legatus Romam adveniens.

Nihilominus Cardinalis Legatus nonnisi octava Januarii Anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo octavo Romam pervenit, postquam horrenda tempestas repetitam Præsuli intentasset mortem, ac quondam ipso Antipapa Paniscolæ e fenestra quadam prospiciente adeo jactatus fuisset, ut nihil propius esset, quam ut fluctibus maris absorberetur. Cum autem amplissimam quoque Romanorum urbem tum temporis pestilentia devastaret, hinc absente Sacro Cardinalium collegio raræ admodum Congrega-

*Aët. Legat.
Card. Fux.
apud Ezov.
an. 1428.*

Sæcul. XV. gregationes habebantur; quapropter Re-
A.C. 1428. giarum propositionum discussio per inte-
 gram ferme annum protelata est.

§. XXXI.

*Regis articuli ferme omnes a Papa
 approbati.*

Enimvero Regis postulata Sacræ Sedi
 admodum noxia videbantur, nihil-
 ominus Martinus Papa, cum pacem Ec-
 clesiæ, postpositis etiam quibuscunque
 commodis revocare perciperet, cunctos
 ferme articulos, adhibitis duntaxat qui-
 busdam moderationibus, ratos habuit.
 Singulis Alphonsi petitionibus suum an-
 nexuit responsum, quorum quodlibet, cum
 sigillatim ad Regem mittendum esset, plu-
 rimos toto deliberationis tempore nun-
 cios ultro citroque ablegare oportebat.
 Præprimis igitur cessum Alphonso Pa-
 niscalæ castrum cum omnibus juribus
 suis; datum corpus D. Ludovici, ac re-
 missa omnia, quæ ex Camera Apostolica
 perceperat; eodem quoque modo cetera
 Alphonso concedebantur. Nihilominus
 Rex nimia Pontificis facilitate abuteba-
 tur.

§. XXXII.

*Bellum inter Mediolani Ducem & Ve-
 netos redintegratum.*

Currente hoc anno, cum & hyemis aspe-

asperitas remissior, & siccitas æstatis maxima esset, pestilentiaë rabies magnam Italiaë partem misere devastabat. Nihilominus tamen pax Mediolanensem Ducem inter & Venetos, Florentinos, eorumque foederatos sancte firmata violabatur, belli fomitem rursus subjiciente Florentinorum levitate, ac inconstantia, necnon eorumdem insatiabili cupiditate, qua fines suos in Lucensis urbis detrimentum, quam tunc Paulus Guinesius tenebat, extendere anhelabant. Præterea hostilia molientibus calcar addiderat Nicolaus Braccius celebris illius, cujus supra meminimus, Bracii Nepos. Equidem summus Pontifex, & plures alii sanioris consilii Viri Florentinos ab hoc proposito dehortari nitebantur; Ast incassum omnia; unde per complures annos hoc bellum exarsit.

§. XXXIII.

Bononienses a Papa bello invasi, eorumque urbs interdicto subiecta.

Posteaquam Bononienses Pontificis imperium excusserant, Martinus V. arma contra eos movit, urbemque interdicto multavit, cujus Bullam, cum nemo Bononiensibus deferre auderet, Conradinus ex Ordine FF. Prædicatorum id officii se suscepturum ultro Pontifici promissit, atque ut interdicti sententia omnibus

Hist. Eccles. Tom. XXVI.

Nu in-

Sæcul. XV.

A C. 1428.

Pogg. l. 6.

Antonin. tit.

2. c. 9.

Blond. 3.

dec. 4.

Land. de Vi-

ris illustr.

Ord. Præd.

l. 5.

Secul. XV.
A. G. 1428.
innotesceret, ejus Bullam in Bononiensi foro promulgare, hastæque palam infigere ausus est. Prehenditur Monachus; sed ingens sanguinem suum pro Ecclesia Dei fundendi desiderium, quo se flagrare dicebat, necnon eminens ejus sanctitas tantum valuit, ut Magistratus mox illum e custodia dimissum libertati restitueret. Nec tamen propterea retineri potuit, quin libere, Pontifici obtemperandum esse, prædicaret.

§. XXXIV.

Bulla pro Ecclesiasticis non trahendis ad forum sæculare.

Bullar. tom. I. in Martin. V. Const. 10.
Die prima Februarii Martinus Bullam edidit, qua prohibet, ne judices, Officiales laici, aliæque personæ sæculares jurisdictionem exercent in Clericos, nec cognoscant, judicent, aut sententias ullas pronuntient contra Ecclesiasticos in rebus ad Ecclesias, vel earum personas spectantibus, lata in contravenientes excommunicationis sententia. Item inhibet, ne Episcopi, Prælati, alique Superiores conveniant coram Judice laico Ecclesiasticos in causa spirituali. Tandem Curia Apostolicæ Procuratori Fiscali præcipit, ut vel per se, vel per suos hujus Bullæ executionem urgeret.

§. XXXV.

§. XXXV.

Sæcul. XV.

A. C. 1428.

*Henrici de Hassia, & Thomæ Walsin-
gani obitus.*

Refertur ad hunc annum mors Henrici *Dupin. Bibl.*
de Hassia, alias de Langenstein, Car- 12. p. 87.
thusiani, & in Parisiensi Facultate Theo-
logiæ Licentiati, necnon Thomæ de Wal-
singan Angli, Monachi ad S. Albanum.
Trithemius Henrico adscribit commenta-
rios in libros sententiarum, & in Genesin;
tractatum de Antichristo & schismate;
necnon opuscula contra Wicleffistas; tra-
ctatum de horis Canonicis, præter plures
alios. Dupinus eundem quoque scripsif-
se tradit tractatum de Conceptione im-
maculatæ Virginis, quo D. Bernardum
contra Fratrum Minorum disputationes
tuetur. Nec tamen confundi debet cum
alio quodam Henrico de Hassia itidem
Carthusiano, qui eodem quoque anno
mortuus, Præpositus erat Monasterii S.
Mariæ in Geldria. Eidem etiam attri-
buitur Commentarius in Magistrum Sen-
tentiarum, in Genesin, Exodum, Para-
bolas Salomonis, & Apocalypsin.

Thomas Walsinganus ad posteros
transmisit duplicem rerum Anglicarum
historiam: Prima, quæ magis succincta
est, ab anno Domini millesimo ducente-
simo septuagesimo tertio usque ad annum
Salutis millesimum quadringentesimum *Idem p. 88.*

N n 2

vige-

Sæcul. XV. vigesimum secundum protrahitur; altera vero, eaque prolixior, orditur ab Anglia a Normannis capta, seu ab Anno Salvatoris nostri millesimo sexagesimo sexto usque ad sextum Henrici V. annum, scilicet millesimum quadringentesimum decimum septimum. Idem quoque continuavit Polychronicon Radulphi de Higden.

§. XXXVI.

Montargium obsidione liberatum, & Cenomanum a Gallis captum.

Jean Chartier hist. de Charles VII. Hoc anno Gallia plurimis obsidionibus, præliis, & tam domesticis, quam exteris turbis undique divexata alte ingemiscebat, quæ omnia articulatim impræsentiarum recensere non vacat, spectata Instituti nostri ratione; gesta enim, quæ Historiæ Ecclesiasticæ nullatenus connexa videntur, præterire statuimus. Paucis dixisse sufficiat, eo tempore nec urbem, nec pagum inveniri potuisse, qui suo non muniretur præsidio; quippe nil nisi propugnacula, & arces jam eminentibus collibus superimpositæ, jam ad flumina, & transitus, inque apertis castris exstructæ quaquaversum conspiciebantur. Omnes Nobiles suos quisque conducebant milites, seu ut verius dicam, scurrarum, & prædonum colligebant agmina, quæ tamen nonnisi civium ære ali debebant.

Ne

Ne vero præcipuos bellici furoris even-
 tus omnino intactos relinquamus, inter
 celebriora postremis hisce duobus annis
 edita belligerantium specimina recen-
 merentur Montargium ab obsidione An-
 glorum liberatum, & Cenomanum a Gal-
 lis captum, quod olim Angli occasione
 diffensionum, quibus Francia scindeba-
 tur, expugnarunt. Parta hac victoria
 Caroli VII. rebus benignior fortuna ad-
 spirare videbatur.

Sæcul. XV.

A. C. 1428.

§. XXXVII.

Aurelia ab Anglis obsessa.

Verum longe gravioribus curis Fran-
 ciam occupabat Aureliæ obsidio.
 Comes enim Saresberiensis accitis ex An-
 glia militum supplementis, & constructis,
 qua parte Belsiam, Soloniamque spectant,
 pluribus propugnaculis, Aureliam die duo-
 decima Octobris Anno salutis quadrin-
 gentesimo vigesimo octavo supra millesi-
 mum obsidione cinxit; prius vero non
 modo Belsiam; sed cetera quoque ex-
 pugnavit propugnacula, quæ extensione
 sua duodecim aut ferme quindecim leu-
 carum spacium emetiuntur, ac secus Li-
 gerim jacent. Interea dum hæc Aure-
 liæ aguntur, Burgundiæ Dux Belgico ad-
 versus Jacobinam Bavaram bello occupa-
 batur, quod etiam adeo prospero Marte
 N n 3 gessit,

*Daniel. hist.
Carol. VII.*

Secul. XV.
A. C. 1428.

gessit, ut illa Gandavi arcte cincta atque inclusa Burgundum omnium suarum ditionum hæredem scribere compelleretur, quo impetrato Dux Hollandiam, Seelandiam, & Frisiam Comitatus Flandriæ & Arthesiæ adjunxit; cumque Theodoricus Comes Namurcensem, & Zytphaniensem Comitatus, reservato sibi ad dies vitæ usufructu vendidisset, eo mortuo, paulo post eodem adhuc anno has quoque ditiones acquisivit. Præterea elapso biennio eidem Duci obvenerant Ducatus Lotharingiæ, Brabantiæ, & Limburgi, nec non S. Imperii Marchionatus, & Dynastia Antwerpiensis; obiit enim duobus abhinc annis nimirum millesimo quadringentesimo vigesimo sexto Patruelis ejus, Philippus Burgundiæ Dux Antonii filius secundo genitus, qui Joanni fratri suo nato majori Jacobinæ Marito successerat. Hisce Provinciis auctus Burgundiæ Dux ineunte sequenti anno Lutetiam Parisiorum venit, Bedfordiæ Ducem invisurus.

§. XXXVIII.

Cardinalis de Fuxo Roma in Hispaniam redux.

Mariana
l. 21. c. 2.

Die vigesima octava Januarii Anno Christi millesimo quadringentesimo vigesimo octavo Cardinalis de Fuxo Roma profectus est, in Hispaniam terrestri itinere

nere reversurus. Igitur tribus mensibus Sæcul. XV.
 cum dimidio in via consumptis, tandem A. C. 1429.
 die duodecima Maji Barcinonem perve-
 nit, ubi eum Archiepiscopus Patriarcha
 Hierosolymitanus summis honoribus ex-
 cepit, comitantibus illum pluribus aliis
 Prælatibus, omnique Clero.

§. XXXIX.

*Alphonfi alloquium Legato dene-
gatum.*

Alphonfus ipse etiam urbis moenia egres-
 sus, Legato obviam processit, unacum
 fratre suo Navarræ Rege, qui tum Barci-
 none agebat. Verum Alphonfus Rex,
 quamvis impense rogatus esset a Lega-
 to, ut de Legationis suæ negotio, pactis-
 que antea initis secum ageret, nihil ta-
 men decernere voluit, sive pactionem pe-
 nitus dissolvendi animo, sive demum a
 Pontifice ampliora adhuc extorquendi fi-
 ducia; id omnino exploratum habemus,
 quod Rex Legatum ad colloquium ad-
 mittere indies distulerit, secumque de una
 in aliam civitatem pertraxerit, caussatus,
 se habere, quæ in variis urbibus pro futu-
 ro adversus Castellæ Regem bello neces-
 saria disponderet; tandem vero proximo
 ante discessum die Legato declaravit, se
 nunquam edicta, quæ contra Pontificis,
 & Legatorum jurisdictionem in suis Re-

Sæcul. XV. gnis promulgasset, revocaturum, nisi prius
 A. C. 1429. Pontifex edita Bulla non modo excusaret,
 sed etiam rata haberet, quæcunque ipse
 schismatis tempore egisset.

§. XL.

Ultimus Legati conatus ad frangendum Alphonfi animum.

Bzov. in act. Legat. Card. Fax. 1429. Legatus ejusmodi propositionibus acquiescere constanter recusat, asserens, Regem quidem absolutionem, quam peteret, nullo negotio obtenturum, sed quod adhucdum schisma foveret, illud enimvero nefas esse, nec id in ejus pactis contineri. Cum autem Rex postridie profecturus, huic suo proposito immotus insisteret, & Legatus ex mandato Pontificis a conventionis tenore desciscere non posset, ita pax eo ex tempore violari, schisma vero novis incrementis redintegrari timebatur. Nihilominus die decima quinta Junii Legatus extrema adhuc tentare aggreditur, si vero Regem flectere haud valeret, regnum interdicto subjicere statuit. Ergo altera die Regis Palatium adit, illucque pervenit ea ipsa hora, qua Alphonfus equum conscenderat, iter pro exercitu suo in Castellæ finibus contrahendo aggressurus. Ubi vero Legatum ad se venientem conspexit, substitit, ea, quæ sibi proponeret, auscultaturus.

§. XLI.

§. XLI.

Sæcul. XV.

A. C. 1429.

*Cuncta Legati postulata a Rege
concessa.*

Non minus gravi, quam submissa oris *Marian. &*
 facundia Legatus exponebat eas, *Bzov. ibid.*
 quas toto Legationis suæ tempore exant-
 lassent injurias, nec non patientiam, soler-
 temque curam, qua Ecclesiæ bonum pro-
 movere studuisset; Rex oratione hac com-
 motus, Cardinalem interpellat, ejusque
 manu apprehensa, in illo fervorem, &
 salutis Ecclesiæ, pacisque procurandæ
 studium pluribus commendat; præteri-
 ta, inquit, oblivioni tradas, ego enim pro
 parte mea exequar omnia, quæ promisi,
 quæve tum Deus, tum Ecclesia, ac pro-
 pria conscientia a me exposcit. Quibus
 dictis illico pactis subscripsit. Post hæc
 ipse, & frater ejus Navarræ Rex utrum-
 que Legati latus stipantes, ad Ecclesiam
 processerunt, Deoque gratias acturi, Hy-
 mnum Ambrosianum decantari jusserunt;
 Eodemque tempore Alphonsus duos, quos
 a consiliis habebat, designavit, qui ejus
 mandata Paniscolam deferrent; quo fa-
 cto, acceptaque Legati benedictione, ad
 exercitum suum contendit, quem Cardi-
 nalis brevi in Castellam secutus est, ut
 ibidem pacem, cujus fundamenta opero-
 se jecerat, feliciter perficeret.

Nn 5

§. XLII.

Sæcul. XV.
A. C. 1429.

§. XLII.

Papatus ab Ægidio Munione abdicatus.

Raynald. hoc ann. n. 2. Altera post Regis discessum die edictorum abrogatio promulgatur, atque duo Consiliarii Regis Paniscolam ablegantur, cuncta ibidem ex Alphonsi, & Legati sententia composituri. Ægidius Munio, ubi ex illis comperisset, Regis voluntatem esse, ut libere ac sponte Papatum poneret, concepta inde ingenti lætitia palam ostendit, quod dignitas, quam invitus assumpsisset, nunquam ejus animum captivaverit; eam tamen nonnisi servatis de more solemnibus, rituque consueto exuere voluit; quod & die vigesima sexta Julii factum legimus. Itaque cum duos duntaxat Cardinales in suo collegio numeraret; quippe ceteros, cum novi schismatis conflati suspicio in eos cecidisset, carceri mancipaverat, novum Cardinalem creavit, Franciscum Roveram juris Canonici Doctorem, Virum morum probitate, ac doctrinæ fama præclarum. Hic omni, quo potuit, conatu promotioni suæ obluctatus, tandem acquievit, postquam Munio eidem declarasset, se nunquam Papatu cessurum, nisi Purpuram acceptaret Franciscus; hac enim via, inquebat ille, sede per meam cessionem vacante, futuri Pontificis electio magis erit
cano-

canonica, accedentibus salutaribus confi-
 liis, quæ neo-electus Cardinalis suis Con-
 fratribus suggerere poterit.

Sæcul. XV.
 A.C. 1429.

Ergo urgentibus ipsis quoque Com-
 missariis, Franciscus invitus licet, rubrum
 galerum acceptavit, eumque Ægidius
 servatis omnibus, quæ in ejusmodi fun-
 ctionibus Romæ observantur, cæremo-
 niis, Purpuratorum collegio adscripsit.
 Postea tiara redimitus, ac Papalibus in-
 signiis ornatus, thronum conscendit, late-
 ri ejus adhærentibus tribus hisce Cardi-
 nalibus, & utroque Alphonsi Consiliario,
 quos velut regios Legatos venerabatur;
 inferiorem autem locum ceteri ejus Mini-
 stri occupabant. Antequam ad Papatus
 abdicationem perventum, omnes senten-
 tias, atque excommunicationes a se, &
 Prædecessore suo Benedicto XIII. latas in
 omnes, qui ei obedire recusabant, & no-
 minatim adversus Ottonem de Columna
 in sua Obedientia Martinum V. nuncupa-
 tum, quem hucusque Antipapam & schif-
 maticum habebat, revocavit, declaravit-
 que, quod *motu proprio* cunctos, & præ-
 cipue Ottonem de Columna ad omnes
 dignitates atque officia Ecclesiastica, spe-
 ciatim ad Papatum idoneos efficiat.

Hanc declarationem excepit oratio
 de sua ad Pontificatum electione habita,
 in qua adstantes allocutus, non alio ex fi-
 ne, inquit, Papatum acceptavi, quam ut
 per

per

Sæcul. XV. per meam proxime futuram cessionem
A. C. 1429. certa ac firma Ecclesiæ unio sequatur;
 jam a primis inaugurationis meæ diebus
 Papatum deponere cogitavi, si hac via
 schisma extinguendi liberam habuissem
 facultatem; nunc vero palam profiteor,
 viam cessionis esse securissimam, magis-
 que expeditam ad consequendam Eccle-
 siæ unionem sub uno solo & indubitato
 summo Pontifice. Plena insuper me li-
 bertate uti testor, ac tam lingua, quam
 calamo declaro, quod nonnisi gloriæ
 divinæ, pacisque Ecclesiasticæ amore du-
 ctus, sincera mente Papatum exuam, ut
 Cardinales, sede jam vacante, libere &
 Canonice ad novam electionem progredi
 possint. Postmodum de folio descen-
 dens, suæ cessionis debito ritu factæ Bul-
 lam Commissariis Regis Arragoniæ con-
 signavit, qui eam Cardinali Legato defer-
 rent. Quibus peractis in cubiculum se-
 cessit, & depositis vestibus Pontificiis in
 atrium reversus est, simplici Presbyteri,
 ac Doctoris habitu indutus, proximum a
 Cardinalibus occupans locum, quos, ut
 Ecclesiæ bonum Pastorem præficerent,
 hortatus est.

Hi autem eodem tempore assurgentes,
 quemdam Simonem Despresium, qui
 Sacræ Romanæ Ecclesiæ Thesaurarius
 dicebatur, rogarunt, ut eis locum pro
 conclavi assignaret. Simon comitanti-
 bus

bus reliquis officialibus illos in cubile hunc in finem jam antea paratum deduxit; quod, ubi ingressi erant, fores occlusæ, & satellitio munitæ, ac reliqua omnia pro Electione Romani Pontificis consueta fuere observata; Eligunt tres Cardinales, totum, ut asseverabant, sacrum repræsentantes Collegium, protinus Ottonem de Columna, illumque sub nomine Martini V. Papam proclamant. Postea in Paniscolensi Ecclesia solemnes Deo gratias persolvunt, Doctore Ægidio Munione, & tribus illis Cardinalibus supplicantium agmen cludentibus, quos ceteri omnes suis adhuc officiis conspicui debito ordine sequebantur.

Sæcul. XV.
A. C. 1429.

§. XLIII.

Finis schismatis.

Postquam Legatus ea, quæ gesta fuissent, percepit, in oppidum D. Matthæi tertio lapide a Paniscola distitum se contulit, quem Ægidius Munio cum omnibus existimato ejus Papatui olim adherentibus accessit, ac pro se suisque absolutionem ab omnibus censuris impetravit. Posthæc Legatus ambos etiam illos Cardinales, qui capti detinebantur, liberos dimisit, illi vero cum ceteris tribus suis Collegis Munionem comitantibus, aliisque pristinae Benedicti XIII. ac Clementis.

Platin. in
Mart. V.
Marian.
l. 20. in fin.

Sæcul. XV. A.C. 1429. mentis VIII. Aulæ Ministris suas dignitates, atque officia deposuerunt. Idem quoque a quibusdam in oppido D. Mathæi, ab aliis in arce Paniscolensi per aliquot dies usque ad vigesimam quartam Augusti factum fuit, atque hac super re publicum confectum est instrumentum. Ab hac itaque diē certa epocha magni hujus schismatis tandem extincti ducenda est, quod ab undecimo Septembris die Anni millesimi trecentissimi septuagesimi octavi, quo Clemens VIII. Fundis electus est, per unum & quinquaginta fere annos crudelissime Ecclesiam dilaceravit. Alphonfus Borgias, postmodum sub Calixti III. nomine Pontifex creatus, Legato ad extinctionem hujus schismatis egregiam navavit operam; ut autem quadam ratione Pontifex Munioni abdicatæ suæ dignitatis memoriam oblitteraret, eum Majoricensi Episcopatu decoravit.

§. XLIV.

Synodus Dertusana.

Labbe Conc. Cardinalis de Fuxo Legationis suæ negotiis ex animi sententia compositis, *to. 12. p. 406.* Dertusæ, a qua Paniscola dependebat, Synodum coegit. Advenerant cuncti Prælati, ac Clericorum præcipui ex Arragoniæ & Valentiniæ regnis, necnon ex Catalanici Principatu. Primo quidem non-

nonnisi tres Episcopi aderant, nimirum I-^{Sæcul. XV.}
 lerdanus, Dertusanus, ac Valentinus, sed ^{A. C. 1429.}
 brevi alii quinque accesserant, cum qua-
 tuor Vicariis Generalibus; Aderant quo-
 que plurimi Capitulorum Deputati, plu-
 resque Abbates Ordinum S. Augustini,
 S. Benedicti, necnon Cisterciensium, Præ-
 monstratensium, & duo Priores Ordinis
 B. V. Mariæ de Mercede, præter alios
 Conventuum Priores, Decanos, Præposi-
 tos, & Archidiaconos, quorum plus-
 quam ducenti comparuerunt. Præpri-
 mis legebatur Bulla abdicationis Ægidii
 Munionis Legato tradita; postmodum in
 quatuor Sessionibus quædam Constitu-
 tiones ac decreta de officio divino, orna-
 tu Ecclesiarum, Juventutis informatione,
 & requisitis Beneficiariorum dotibus
 recitata, aliaque plura statuta condita
 fuere.

§. XLV.

Sessio prima.

Die decima nona Septembris habita est *Conc. Gen.*
 Sessio prima, in qua Cardinalis dep. 416.

Fuxo legationis suæ causas exposuit, sci-
 licet I. *Extinctionem schismatis, & Panisco-*
lensium reductionem, II. Regis Arragonici
cum Papa reconciliationem. III. Liberta-
tis Ecclesiasticæ in illis partibus reparatio-
nem. IV. Ecclesiarum, totiusque status Ec-
clesia-

Sæcul. XV. *clesiastici, earumque partium felicem refor-*
A.C. 1429. *mationem, quæ quatuor capita fusiori ser-*
mone profecutus est.

§. XLVI.

Sessio II.

Ibid. **S**essio secunda ad duodecimam Septembris indicta in proximam Sabbati diem, & ab hac in decimam septimam ejusdem Mensis, quæ in feriam secundam incidebat, dilata est; eoquod Legatus febrili correptus interesse haud posset. Hac autem die Cardinalis, quamvis viribus fractus, morboque pressus, Sessionem habuit, in qua plures selegit viros, tam doctrina, quam prudentia, rerumque experientia longe probatissimos, ut nonnullos articulos pro reformatione Cleri concederent, quibus tam morum disciplina, quam politici Regiminis ordo perficeretur, & hæc fuit summa eorum, quæ in hac Sessione gesta fuere.

§. XLVII.

Sessio III.

Morbo Legati nihil remittente, Sessio III. ad diem undecimam Octobris, quæ erat feria tertia, differebatur; cum vero adversa valetudine præpeditus, nec hac die ad Cathedralem Ecclesiam, ubi
 primæ

Secul. XV.
A.C. 1429.

primæ duæ Sessiones celebratæ fuerant, accedere valeret, in Palatio Episcopali, quod incolebat, Sessio habita est. Igitur solemnibus de more peractis Legatus in hunc modum peroravit: Nullus ignorat, quæ integro legationis meæ biennio pro unione Ecclesiæ gesserim, atque exantia- verim, quanto studio, quantisque pericu- lis Arragoniæ Regis animum tandem ad saniora reduxerim, quem ut ad extin- quendum schisma, quod tum solerter foverat, manum admoveret, inito pacto induxi, vigore cuius, si Paniscolenses ad obsequium reduceret, centum quinquaginta millia florenorum, eidem pendi pol- licitus sum, cumque Alphonsus reapse operi insudaverit, ejusque studio Panisco- lenses non modo cesserint, sed etiam ad gremium Ecclesiæ, & Martini Papæ obe- dientiam redierint, nil aliud reliquum est, quam ut vicissim promissa solvatur pecu- niarum summa. Cum vero ob prægran- des expensas, quas Papa in Bello contra Bohemos, aliasque plures expeditiones ferre compellebatur, illius ærarium ex- haustum sit, ita spero, quod Prælati, & reliqua Synodi membra opibus suis in hunc finem liberaliter succurrere non gra- varentur. *Nam licet, ut asseruit Legatus, ipse haberem Bullam a Papa in effectu continentem, quod pro dictis centum quinquaginta millibus florenorum possem super Clero*

Hist. Eccles. Tom. XXVI. O o impo-

Sæcul. XV. *imponere subsidium, attamen confido de*
A.C. 1429. *Praelatis & de eorum bona affectione, quod*
facerent sponte ea, quæ compulsi facturi
essent . . . Grates ab universo cœtu per-
solutæ sunt Legato, eoquod tanta comi-
tate in eos usus esset, petitumque, ut eis
usque ad proximam sessionem de facta
propositione deliberandi spatium conce-
deret.

Sessionem hanc sequenti Sabbato celebrare intendebant, sed morbo Legati vehementius ingravescente, ad quintam Novembris differebant. Pridie ejus diei Patres sexaginta millia florenorum obtulerunt, contestantes, integram, quam Legatus ab eis petiisset summam, vires ærarii sui excedere, utpote quod bello, peste, aliisque tam publicis, quam privatis calamitatibus exhaustum esset. His subjungebant, se, ut Legato pro præstitis salubriter obsequiis gratum exhiberent animum, ejusque incommoda, quæ sustinisset, ac sumptus, quos in Legationis suæ munere fecisset, quodammodo compensarent, eidem viginti millia florenorum aureorum Arragonensium dono mere gratuito daturus. Utrumque Legatus ratum acceptumque habuit.

§. XLVIII.

Sæcul. XV.
A.C. 1429.*Quarta & ultima Sessio.*

Die sequenti quinta Novembris habita est Sessio quarta ac ultima. Legebantur præprimis patentes literæ a Rege Arragoniæ impetratæ, in quibus conditiones pacti sui continebantur sequenti tenore: Volumus I. *Nec non juramus, quod dein non apponemus manus ad jura Camere Apostolicæ, neque edicta contra libertatem Ecclesiasticam faciemus, aut aliquid de bonis Ecclesiæ universalis, vel particularis recipiemus, vel recipi permittemus in terris & ditionibus nostris, nisi in casibus a jure communi, sive patricæ permissis.* Secunda & tertia regis Epistola universis Magistratibus suis, atque Officialibus sub magnis ac formidabilibus pœnis inhibet crimen quodcumque Clericis falso imponere, illos indebite incarcerare, ac libertatem & immunitatem Ecclesiasticam infringere. Quarta Rex eandem rem inhibet cunctis Baronibus suis. Quinta prohibet Vicecancellario, & omnibus Consiliariis suis, ne processus contra invasores Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum debite inceptos quoquo modo impediunt, seu perturbent. Sexta perstringit Clericos & Ecclesiasticos Viros, qui fraudulenter ad evitandum de commissis condignam punitionem, & ut maneat de suis

Sæcul. XV. *criminibus impuniti, literas familiaritatis*
A.C. 1429. *Regiæ obtinuerunt vel obtinebunt. Septima*
Rex omnibus Baronibus, atque subditis suis
præcipit, ut Ecclesiasticis iudicibus ad proces-
sus suos contra usurarios, & ad exequen-
das pias voluntates testantium, & ad vi-
sitationes suas faciendas assistant, & auxi-
lium præbeant. Octava, cunctis Guberna-
toribus, & iustitiis sæcularibus regnorum
suorum mandat, ne permittant quoscumque
quæstores uti officio quæstorum, vel illud
exercere, nisi secum deferant testimoniales li-
teras Diæcesani Episcopi. Quibus præle-
ctis, alia viginti recitabantur decreta, seu
articuli jussu Concilii in secunda sessione
conditi de vita & honestate Clericorum;
de qualitatibus eorum, qui ad Beneficia
eligendi sunt; de prohibitione Clericis
facta, ne vestes certis coloribus tinctas,
aliasque flatus Ecclesiastici modestiæ pa-
rum congruas deferant. Præterea actum
est de damnando concubinato; de laicis
instruendis; de Neophitis, quibus injun-
ctum, ut excurrente octiduo infantes suos
sacro fonte abluendos deferre compel-
lantur. Statutum quoque de negli-
gentia Prælatorum regularium in coer-
cendis suis Religiosis; de Clericis & Re-
ligiosis sine Episcoporum licentia exomo-
logeses excipientibus. De Prælatibus de-
functorum bona occupantibus. Cautum
quoque, ne corporum medici ullum infir-
mmum

mum ultra tertiam vicem visitare præsument, de quo non sciant, quod in illa aegritudine pœnitentiæ sacramentum suscepit. Sæcul. XV.
A. C. 1429.

Denique innovata est Bulla Clementina contra Judæos, ac Saracenos.

Legatus, valetudine sua semper in pejus declinante, ac insuper pestilentia Dertusæ ingravescente, sub finem anni quasdam beneficiorum provisiones expedivit, Et pace inter Episcopum, & cives armis etiam inter se collisos Orgelii composita, necnon absoluta tam gloriose Legatione sua Concilium dissolvit, & omnibus ibi præsentibus Indulgentias plenarias, atque omnium suorum peccatorum veniam in articulo mortis concessit.

§. XLIX.

Concilium Parisiense.

Hoc anno Joannes de Nanton Senonensium Archiepiscopus Lutetiæ Parisiorum apud Cistercienses aliud Concilium congregavit, cui omnes Provinciæ Episcopi interfuerant, id ipsum etiam causa erat, quod a nonnullis Senonensis appellaretur Synodus. Ex Prælati aderant Carnutensis, Parisiensis, Meldensis, & Trecensis Episcopi, ac Antissiodorensis, & Nivernensis Episcoporum Procuratores, Aurelianensis Præsul absentia suæ excusationem interposuit. Confluxerunt quoque

*Labb. Conc.
to. 12. p. 292.*

Sæcul. XV. que plures Abbates, Conventuum Prio-
 A.C. 1429. res, Viri Ecclesiastici tam sæculares, quam
 Regulares, Doctores, & quædam Univer-
 sitatis Parisiensis membra. Hi die pri-
 ma Martii in unum congregati condide-
 runt quadraginta articulos de obligatio-
 nibus & moribus Ecclesiasticorum, Mo-
 nachorum, & Canonorum Regularium,
 de celebratione Diei Dominicæ, & dis-
 pensatione in denuntiationibus Matrimo-
 nio præmittendis.

§. L.

*Statuta seu Constitutiones hujus
 Synodi.*

*Ibid. p. 393. Et primo quidem hæc Synodus omnibus
 tam Cathedralium quam Collegiatarum
 quarumcunque Ecclesiarum Clericis & Mi-
 nistris præcipit, sub pæna privationis sua-
 rum distributionum, vel alia arbitrio supe-
 riorum infligenda, quatenus amodo divinum
 servitium tractim, atque devote, & horis
 congruentibus dicant, & decantent, & in
 psalmorum decantatione pausas faciant in
 medio versusum, ne pars chori psallitura alium
 versusum incipiat, antequam ab alia parte sit
 omnino alius versusus finitus.*

*Secundo & tertio statuitur, ut caveant
 Clerici a locutionibus, derisionibus, & gar-
 rulationibus in Ecclesiis, quod si moniti, ab-
 stinere minime voluerint, unius diei sint eo-
 ipso*

ipso distributionibus privati: Insuper sub ^{Sæcul. XV.} A.C. 1429.
 pœna privationis fructuum suorum beneficio-
 rum per unum mensem prohibet, ne face-
 re præsumant derisorios & inhonestos ludos
 in festis Sanctorum, cum sint contra hono-
 rem & reverentiam Deo, & Ecclesiæ suæ
 debitam. Pariter prohibet, quamdiu du-
 rat servitium Ecclesiasticum, garrulare ac
 profana verba facere, quod etiam ad Advoca-
 tos ac mercatores extendit.

Quarto adhortatur Clericos, ut aliis
 devotionis & sanctitatis exemplum præbeant,
 hinc ad divinum servitium peragendum len-
 ti non sint, frigidi, & remissi, nec Canonica-
 tus & præbendas obtineant, mere ad lucran-
 das distributiones, ac ideo non sufficiat in
 aliqua trium principalium horarum scilicet,
 Matutinis, Missa, aut Vesperis, introitum
 & exitum, vel eorum alterum facere, nulla
 vel modica in choro facta residentia.

Quinto conqueritur contra illos, qui
 in eadem urbe duas vel plures præben-
 das possident, de una Ecclesia ad aliam cum
 suis vestimentis Ecclesiasticis per villam dis-
 currunt, quotidie volentes eisdem horis suas
 distributiones in utrisque Ecclesiis lucrari,
 ex quo a popularibus eluduntur, eorumque
 devotio & reverentia ad Deum & Ecclesiam
 plurimum diminuitur. Quapropter Ca-
 pitulis injungit, quatenus sic circa Clericos
 discursores providere curent.

Sæcul. XV. Sexto contra illos, qui in festis annua-
 A.C. 1429. libus suas Cathedralis Ecclesias dimittunt,
 ut plus forsitan in aliis lucrentur.

Septimo præcipit Ecclesiasticis Viris, quatenus Ecclesiarum vasa & ornamenta munde & honeste teneant, præcipue ea, quibus ad Sacrificium Altaris opus habent: item ne in locis sacris choreas, cantilenas, ludos sive mercatus fieri permittant.

Octavo, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ per tres menses prohibet, ne Episcopi præsumant, ad sacrum Sacerdotii Ordinem promovere, nisi qui sunt bonæ vitæ, sciantque Epistolas & Evangelia, ac reliquum officium bene legere & intelligere. Vultque id ipsum statutum in aliis sacris Ordinibus diligenter observari, item præcipit, ut illi qui ad S. subdiaconatus Ordinem promoveri petent, instruantur, qualiter hoc ordine suscepto erunt ad perpetuum continentie votum obligati. Tandem vetat, ne Episcopi &c. committant regimen animarum cuiquam, nisi prius sint de ejus vitæ & moribus competenter informati.

Nono disponit de vestitu Episcoporum aliorumque Prælatorum.

Decimo, hosce adhortatur, ut habeant unum vel duos Theologos, qui velint & sciant ipsum divinum gregem spirituali pabulo reficere, & ea quæ corrigenda, & reformanda erunt, advisare & in executionem demandare.

Unde-

Undecimo, providet abusibus, qui in *Sæcul. XV.*
 Curiarum Ecclesiasticarum officiariis in- *A. C. 1429.*
 veniri possent, *si isti non formidant a pau-*
peribus ac simplicibus exquisitis modis pecu-
nias extorquere, illosque in pluribus da-
mnabilibus involutionibus pessum illaqueare.

Duodecimo. Statuit, quod omnes
Abbatess, Abbatissæ, Priores Ord. SS. Be-
nediti, & Augustini in suis capitulis, quæ sin-
gulis annis tenentur celebrare, omnesque eo-
rundem monasteriorum officarii de suis ad-
ministracionibus quoad debita & credita eo-
rum ter in anno computum reddant.

Decimo tertio, ordinavit, quod anti-
 qua statuta circa abstinentiam carniū & je-
 junia apud eosdem Religiosos reducantur ad
 singulas quartas serias totius anni, serias
 sextas, & sabbatum, & in adventu & se-
 ptuagesima jejunia observent usque ad
 Pascha.

Decimo quarto, præscribitur mode-
 stia & gravitas tam in vestibus quam in cal-
 ceamentis, necnon in gestibus & incessibus di-
 ſcorum Religiosorum, præcipue in flocis vel
 sucullis, cappis, atque caputiis.

Decimo quinto, prohibet pro ingressu
 Religionis ab ipsis ingredientibus quicquam
 exigere sub quocunque prætextu, si tamen post
 ingressum aliquid a parentibus monasterio
 ex devotione oblatum fuerit, illud recipi mini-
 me vetat.

Sæcul. XV.
A. C. 1429.

Decimo sexto, ordinat, quod in monasteriis quorumlibet ordinum provideatur de idoneis Magistris, qui Novitios in grammatices rudimentis competenter instruant, ut sacrarum scripturarum lectura & intellectus in Religiosis habeatur, cum ea conferat devotionem, dilatet, & augeat.

Decimo septimo Canone Patronos Ecclesiarum tam sæculares quam Religiosos adhortatur, ut bene & competenter provideant curatis Ecclesiarum Parochialium, in quibus habent jus Patronatus, omnesque Episcopos monet, ut supra dicta jura faciant observari.

Decimo octavo. Conqueritur de Religiosis, qui suas Regulas & Constitutiones nesciunt, imo & penitus ignorant, eapropter omnes Abbates, & præpositos exhortatur, quatenus in suis Monasteriis supradditas Constitutiones habeant, & eas frequenter legant, & releant, ut sciant, qualiter oporteat eos in Religionis semita ambulare.

Decimo nono. Statuta canonica circa Moniales observari jubet.

Vigesimo. Damnat Clericos, qui tabernas etiam cum laicis, quod eis non convenit, imo plerumque cum suis vestibibus Ecclesiasticis frequentant. Condemnat quoque illos Clericos, qui negotiis & mercimoniis sæcularibus se immiscent, emendo blanda, vina &c. eo animo, ut carius vendant.

Item,

Item, qui depositis suis vestibus in ludis, vel Sæcul. XV.
camisiis in publicis locis ad palmam ludunt. A.C.1429.

Vigesimo primo. Præscribit Clericorum vestitus, eisque prohibet, *ne portent tunicas colorum rubeorum, vel viridium per inferius vel superius porfilatas, aut caudatas, nisi usque ad genua.*

Vigesimo secundo. Eisdem interdiccit omnes blasphemias ac illicita juramenta.

Vigesimo tertio. Episcopis præcipit, *quatenus in diœcesibus suis non patiantur Clericos vel laicos concubinarios, sed contra hos usque ad privationem suorum beneficiorum procedant, illos vero corporaliter puniant.*

Vigesimo quarto. Præcipit Clericis, *ne de cœtero cum taxillis ludant, & hoc sub pœna unius libræ ceræ qualibet vice Ecclesiæ suæ applicandæ.*

Vigesimo quinto. Agitur de sanctificatione dierum Dominicalium & festorum.

Vigesimo sexto. *Jurantes & Blasphemantes prima vice pane & aqua per octo dies, & pro secunda vice pœna duplicata jejunare compelluntur.*

Vigesimo septimo. Contra quæstores, *qui pauperum simplicium pecunias extorquent sanctæ Sedis Apostolicæ Bullas falsificando.*

Vigesi-

Sæcul. XV. A.C. 1429. Vigesimo octavo. Monet Parochos, ut suos Parochianos inducant ad sua peccata confitenda in quinque solemnitatibus Domini præter Pascha, scilicet in Pentecoste, Assumptione B. V. in festo Sanctorum omnium, in Nativitate Domini, & initio quadragesimæ.

Vigesimo nono. Præcipit Medicis, ut infirmis medicinam corporalem non exhibeant, nisi prius exhortatione facta per eos, quod sua peccata confiteantur.

Trigesimo. Innovat Decretalem Bonifacii VIII. qua excommunicationis vinculo innodantur omnes, qui impediunt causas tractari coram iudicibus ecclesiasticis.

Trigesimo primo. Contra eos, qui decimas tribuere renuunt, & fraude ac deceptione se ab earum præstatione eximunt.

Trigesimo secundo. Prohibet matrimonia in privatis Oratoriis contrahere, & in Ecclesiis publice celebrari præcipit.

Trigesimo tertio. Injungit, ne de cætero ita faciliter dispensetur in bannis in matrimonio concedendis.

Trigesimo quarto. Sub pœna excommunicationis inhihet, ne in Adventu, in Septuagesima usque ad Pascha, & tempore Rogationum solemnitates nuptiarum fiant.

Trigesimo quinto. Laicis prohibet, cum divina celebrantur, ad altare Domini accedere.

Trige-

Trigesimo sexto. Præcipit, ut si con-
tingat Clericum per judicem sæcularem capi,
qui sufficienter requisitus de reddendo dictum
Clericum judici Ecclesiastico non reddidit,
cessetur a divinis nedum in Ecclesia Pa-
rochiali, intra cujus fines Clericus detentus
noscitur, sed etiam in aliis contiguis, ipsisque
monasteriis.

Sæcul. XV.

A.C.1429.

Trigesimo septimo. Agitur pariter de
quibusdam Jurisdictionem Ecclesiasticam
concernentibus.

In tribus ultimis præcipitur Episcopis,
Abbatibus, Prioribus, & aliis, quod habeant
copiam authenticam præsentium statutorum,
illaque faciant infra duorum mensium spa-
tium solemniter publicari.

§. LI.

Concilium Rigense.

Henricus Archiepiscopus Rigensis in
Livonia eodem anno Synodum ce-
lebravit, cujus tamen acta, quæ pro sta-
tu Ecclesiæ melius instruendo condeban-
tur, haud reperire est. Pauca dunta-
xat in Alberto Krantzio memorantur.
Decrevit tamen Concilium, Oratores Ro-
mam adversus eos, qui Rigensem Eccle-
siam opprimebant, mittere, qui numero
sexdecim terra iter aggressi, Greblinam
usque, quæ in Livoniæ finibus sita est,
pervenerunt.

Labbe Cono

to.12. p.405.

Kranz. hist.

Wandal.

lib.II.c.16.

§. LII.

Sæcul. XV.
A.C. 1429.

§. LII.

*Deputati Synodales Romam euntes
a quodam Equite Teutonico
undis merfi.*

Ibid. Verum Legati in ipsa hac urbe ab arcis Præfecto, nomine Goswino de Aschenberg, Ordinis Teutonici Equite comprehenduntur, ac literis, quas deferebant, spoliati, velut proditores divexantur, nequidquam Clericorum privilegia obijcientes, utpote quæ omnia Eques irrifioni habuit. Post hæc pecuniis, ac etiam vestibus denudatos, Goswinus manibus pedibusque ligatos in profluentem glacie constrictum demergi, necique tradi jubet. Hunc in modum mortalium crudelissimus, qui utut Eques frater Ordinis B. V. Mariæ vocari ambiebat, sacrilegas tamen manus suas tot innocentum misera sorte pressorum Sacerdotum sanguine polluere non abhorruit.

Tantum etiam abfuit, ut Eques ille Teutonicus criminis sui horrorem conciperet, quin potius velut de egregio, atque heroico facinore elatus, insolita temeritate ad Livoniæ Prælatos scriberet, a se eorum Deputatos & rebus & vita, propria auctoritate, tanquam Patriæ proditores ac publicos hostes fuisse exutos, nec ad hoc sibi ullo opus fuisse mandato, sed

sed se ex officii sui publici legibus id fecisse; præpositum enim se esse tuendis Regni finibus, proin publicos Reipublicæ traditores e medio tollere, sui muneris esse.

Sæcul. XV.
A.C.1429.

§. LIII.

Equites a Sigismundo defensi.

Hoc facinus novum pondus adjecit repetitis Polonorum, ac Lithuanorum querelis adversus Equites Teutonicos motis, quibus deponebant, quod eorum Ordo ad propagandam Christi fidem ipse quidem institutus esset, jam autem potius in illius ruinam tenderet. Ex quo inferri videtur, quod Sigismundus immerito Equitibus faverit, eosque defenderit adeo potenter, ut etiam inter ipsum Poloniæ Regem, & Witholdum magnum Lithuaniae Ducem jam octoginta annorum senem discordiæ semina spargeret. Enimvero Witholdum non modo stimulat, ut contra pacta cum Polonis inita Regis insignia acciperet, sed etiam spondebat, se eidem Regium honorem Cæsareo diplomate firmaturum; quod re ipsa factum foret, nisi Poloni ejusmodi consiliis fortiter obluçtati, & ipsemet Witholdus anno sequenti vivis ereptus fuisset. Nec etiam Martini Pontificis epistolæ, quas ad Polonorum preces ad ambos Prin-

Michov. l. 4.
c. 47.

Æn. Sylv.
Europ. c. 6.

Sæcul. XV. Principes dedit, eos a proposito dimove-
 A.C. 1429. re poterant.

§. LIV.

Hussitarum vastationes.

Krantz. 21. *Wandal. 17.* *20.* Ceterum fatius Sigismundo & Withol-
 do fuisset Martini Pontificis consilio
 acquiescere, qui utrumque contra Hus-
 sitas stimulabat; Hi enim altera jam in
 Silesiam irruptione, indeque tripartito ag-
 mine Hungariam, Poloniam, & Austriam
 invadentes, omnia ferro flammaque deva-
 stabant, & Catholicis, eorumque sacris
 proterve insultabant.

Sub idem tempus quidam Joannes de
 Prezibram, Vir doctus, magnæque apud
 Hussitas auctoritatis, ab eorum erroribus
 resipiscens, ad sinum Ecclesiæ reversus
 est, multosque contra hanc sectam libros
 conscripsit, quos inter præcipuus est tra-
 ctatus quidam *de conditionibus belli justæ*
 ad eorum Pastores, qui tum rerum sum-
 mam gerebant. In hoc eis tyrannidem
 & impietatem vehementius exprobrat:
 in alio autem quodam libro asserit, quod
 Hussitæ in specie, ac secundum externum
 cultum pii, mansueti, ac submissi videan-
 tur, interius vero impii sint, tyranni, ava-
 ri, crudeles, super omnes elati, moribus
 dissoluti, immisericordes; temerarii, atque
 ad quævis audenda projecti, quodque sese
 quibus-

quibuscunque negotiis immisceant, vi- Sæcul. XV.
rosque sapientes aspernentur; præcipue A.C.1429.
vero invehitur in Procopium, eorum
Pseudo - Presbyterum, & Nicolaum de
Pelphysimon, quem Thaboritæ velut E-
piscopum venerabantur.

§. LV.

Joannis Gersonii obitus.

Ad hunc annum, diemque duodecimam
Julii refertur obitus Joannis Charlie- *Vit. Gers.*
ri, qui a pago Gerson Rhemenfis Dioece- *ante ejus o-*
sis non longe a Rhetelia dissito, ubi natus *pera tom.I.*
erat, Gersonius cognominabatur. Pri- *Bellarmin. de*
mam lucem aspexit die decima quarta *Script. Eccl.*
Decembris anno Domini millesimo tre- *Dupin. Bibl.*
centesimo sexagesimo tertio; Juvenis ab *script. tom.*
Arnulpho Patre suo, & Matre Elisabetha *12. p. 66.*
pie educatus, decimo quarto ætatis suæ
anno Lutetiam Parisiorum profectus est,
ubi in Collegio Navarræ tanquam Alu-
mnus liberalium artium societati adscri-
bebatur. Posito humaniorum literarum
& Philosophiæ tyrocinio Anno supra mil-
lesimum trecentesimo octogesimo secun-
do Theologorum numero accensus,
Theologiæ studio per integrum decen-
nium sub Petro Alliacensi, & Ægydio de
Campis Magistris operam navavit, atque
ad supremos Academiæ honores ascen-
dit, demum Anno Christi millesimo tre-
Histor. Eccles. Tom. XXVI. Pp cen-

Sæcul. XV. centesimo nonagesimo secundo Doctoris
A.C. 1429 laurea decoratus. Commendavimus a-
 libi zelum, quo Propositionum, quas Joannes
 Parvus in Apologia Ducis Burgun-
 diæ asseruit, damnationem in Constan-
 tiensi Synodo perurgebat. Composuit
 varios sermones, & diversa opuscula con-
 tra easdem propositiones, quarum cen-
 suram Parisiis promovit.

Vid. supra
L. CIII § 80
85. 130. 163.
185.

Vid. sup. lib. Constantiæ composuit suum tracta-
 tum *de potestate Ecclesiastica, sive de origine*
L. CHI. § *juris & legum, qui tredecim consideratio-*
135. 150. 153 *nes complectitur, de quo jam supra egi-*
Lib. CIV. *mus. Existat quoque aliud opusculum,*
§ 35. 36. 45. *cui titulus de auferibilitate Papæ ab Eccle-*
112. 123. 134 *sia, in quo tamen nuspiam defendit, Ec-*
 clesiam pro omni tempore absque sum-
 mo Pontifice subsistere posse, sed tantum
 plures dari casus, in quibus Ecclesia ali-
 quo tempore Pontifice carere, & alios, in
 quibus deponi posset. Quocirca illis Chri-
 sti Domini verbis ex S. Marco cap. 2. pro
 suo themate utitur: *Venient autem dies,*
cum auferetur ab eis sponsus. Alios insu-
 per conscripsit tractatus, *de modo se haben-*
di tempore schismatis, de unitate Ecclesiasti-
ca, de diversis statibus Ecclesiasticorum, &
eorum obligationibus, atque privilegiis. Dis-
 cussit quoque quæstionem, *an liceat in*
caussis fidei a summo Pontifice appellare?
 Denique varios sermones, & Epistolas
 plures concinnavit. In suo Lugdunensi
 secessu

secessu diversas lucubrationes edidit, & Sæcul. XV. A.C. 1429.
 juventuti idiomate latino & Christiana doctrina imbuendæ regulas præscripsit.
 Dupinus omnia ejus opera cum quibusdam aliis diversorum Auctorum lucubrationibus in Hollandia Anno millesimo septingentesimo sexto, in quinque Voluminibus in folio imprimi curavit; ejus tamen notitiam fugisse existimamus, aliud hujus Auctoris opusculum, cui titulus, *Floretus* Lugduni Anno millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto in quarto editum, & commentarius in summam Theologicam S. Bernardi, cujus quoque Pater Mabillonius, qui novissimam Sancti hujus Doctoris editionem adornavit, nullam omnino mentionem fecit.

§. LVI.

Prosecutio Historiæ obsidionis Aureliæ.

Aurelia adhuc ingenti ardore obsidebatur, nec minori virtute præsidiariæ Joan. Char- tier. Hist. Car. VII.
 copię ac cives hostium insultus sustinebant. Comes Saresberiensis globo tormenti percussus perierat. Nulla tamen Caroli Regi spes affulgere videbatur, quod Anglos, potentissimos adeo hostes vincere, & majorum subditorum suorum partem ad obsequia reducere posset, nisi Dei providentia illi victoriam attulisset, & insigni prorsus prodigio auxilium præbuisset.

Pp 2 §. LVII.

Sæcul. XV.

A.C. 1429.

§. LVII.

*Historia de Virgine Aurelianensi.**Frison Gal-*
lia purpur.
*l. 2.**Æn. Sylv.*
Europ. c. 18.

Placuit quippe Deo ad regnum Galliæ ab exitio vindicandum, & ad repellendos Anglos, inermem ignobilis cujusdam pastoris filiam seligere. Nomen illi Joanna D'arcia, Pater Jacobus D'arcia in pago Dompremejo seu Dom-remigio prope Valliscolorem ad Mosam progenitus; Mater vero Isabella Walteria. Hæc optimos sortita est parentes, qui filiam suam in pietatis operibus, ac virtutum studio enutrire, summe solliciti erant. Unde singulis feriis sextis jejunare solita, præter orationis pensum, quod Deo & Christo Domino præprimis exsolvebat, Beatissimam quoque Virginem speciali cultu prosequabatur. Sæpius conspicuum habebat S. Michaelem Archangelum, singularem totius Franciæ Protectorem, qui & eam adhortabatur, arma sumeret, Aureliamque sexto jam mense ab Anglis oppugnatam liberaret, Regemque Carolum VII. suis terris spoliatum Rhemos ad sacram inaugurationem, ac suscipienda regni insignia deduceret.

Joanna initio ejusmodi visiones parum curabat, quæ ubi tertia ac quarta nocte recurrerent, rem totam parentibus suis aperuit; hi eam ad Valliscoloris Præfectum

fectum adducunt, qui tamen risu Puel-^{Sæcul. XV.}
lam primo exceptit, cum persuadere sibi A. C. 1429.
haud posset, illam ad propulsandos ex
Francia Anglos a Deo selectam esse.

§. LVIII.

*Galli Anglorum plaustra Halecibus
onusta invadentes, magna clade
fugati.*

Eadem, cum de Religione Christiana,
bellique eventibus ingenti prudentia,
ac rerum peritia differeret, simulque nar-
raret, Gallos eadem, qua Præfecto collo-
queretur, hora ad Aureliam profligari, ad-
deretque, ni ad Regem mitteretur, gra-
viora adhuc illis instare pericula, Præfe-
ctus ante omnia recentis hujus cladis ve-
ritatem comperire voluit, qui etiam post
octo vel decem dierum intervallum in-
tellexit, Gallos dicta die, cum Anglos in
sua castra plurimos halecibus onustos cur-
rus pro quadragesima deducturos ag-
grederentur, re ipsa non procul a pago
Roboreta fusos fugatosque fuisse. Illa
nempe tempestate etiam milites sacræ
quadragesimæ observantiam majori Reli-
gione, quam hodieum coluisse notan-
dum. Ceterum ab hoc eventu dicta
Gallorum clades vulgo *halecum pugna* ap-
pellari consuevit.

Sæcul. XV.
A.C. 1429.

§. LIX.

*Joanna D'arcia coram Carolo VII.
Rege.*

Naucler.
gen. 48.
p. 448.

Præfectus, cui nomen Baudricurtius, de veritate facti sibi ab hac Virgine manifestati edoctus, eam velut alteram Deboraham a Deo fuscitatam venerabatur, armisque & equo instructam duobus nobilibus Viris ad Regem deducendam commisit, geminis quoque Puellæ fratribus eam comitantibus. Agebat tum Carolus Rex Chinone in Turonia, qui adversantis fortunæ injuria pressus, ac de liberanda Aurelia penitus desperans, jamjam in Provinciam, vel ut testatur Mezerajus, in Delphinatum fugere meditabatur. Rex nunciato Joannæ adventu, eam ad cubile suum juvenibus Proceribus refertum introduci jussit. Virgo nihil hæsitans, præ omnibus ipsum Regem adit, & singulari reverentia ac modestia eum salutat. Is vero, ut periculum de ea faceret, dicebat: falleris, non ego, sed ille Rex est, digito quempiam suorum Aulicorum designans. Ad quod illa reposuit, se Regem, quamvis eum vidisset nunquam, perbene nosse, tuncque coram eo tanta prudentia, animi constantia, ac verborum gratia differuit, ut in illa, nescio quid divinum resplendescere, omnibus Aulicis videre-

videretur. Fidenter promisit, Aureliam liberatum, Regemque sacro chrysmate Rhemis delibutum iri, suaque verba omni dubio liberavit, dum arcana hucusque nemini præter Regem cognita revelavit. Recordaberis, Domine mi Rex, inquiebat illa, te nupero die, Sanctorum omnium Festo, priusquam sacram sumeres Synaxin, binas a Domino petiisse gratias? „Primo, ut tibi animum, viresque belli gerendi auferret Deus, si legitimus Regni hæres non sis. Secundo, ut potius in caput tuum, quam in subditos tuos iram suam exonerare dignaretur. „

Sæcul. XV.
A.C. 1429.

§. LX.

Puella jussu Regis a Doctoribus, & Parlamento examinata.

Hæc secreti revelatio Regem in admirationem rapuit, qui Puellam divino afflatam spiritu, veramque illius missionem esse, tandem & ipse credidit, atque aliis idem persuadere contendit; quocirca eam primum a suo Consilio, & Doctoribus, postea vero a Parisiensi Parlamento, quod tunc Pictavii versabatur, examinari præcepit. Una omnium erat sententia, Virginem a Deo missam, eique Aureliæ liberationem omnino committendam esse. Equo igitur, armisque, & nonnullis copiis instruitur Puella, quarum ta-

Joan. Char-
tier. hist. de
Charles VII

Sæcul. XV.
A.C. 1429.
men imperium non ipsi committebatur, sed Rivenæ Marescallo, necnon Aurelianensi Notho, quos quam plurimi Nobiles, belli peritia clarissimi sequebantur. Nolebat ipsa gladium sibi a Rege oblatum acceptare, inquit: Alius in Ecclesia S. Catharinæ de Ferasylya Turonensis Provinciæ asservatur, quinque crucibus in mucronis lamina, & liliis ex utraque parte signatus; hoc ego Anglos debellabo. Hunc igitur enses accepit, eumque, licet ingentis ponderis foret, mira tamen dexteritate, perinde ac alium quemvis consuetæ formæ, direxit. Gladius hic ad hodiernum usque diem in sacro thesauro ad S. Dionysium Alumnorum S. Benedicti custoditur.

§. LXI.

Puella cum copiis Bleffam contendit.

His armis instructa Regi valedixit, Bleffamque abiit, ubi copiæ ad liberandam Aureliam convenerant. Scripsit protinus ad Bedfordium, aliosque Anglorum Duces, sine mora Aurelia recederent, nisi vi depelli, atque atrocissimam cladem experiri mallent. Verum Angli hiæce minis non sine risu exceptis, obsidionem acrius urgent. Quapropter Virgo in Bleffæ vicinia comparato ingenti comæatu, selectisque septem armatorum milibus Aurelianensi urbi suppetias ferre decernit.

cernit. Ante omnia vero Belliduces ^{Sæcul. XV.}
 convocari voluit, eosque, ut Deum sibi ^{A.C. 1429.}
 propitium redderent, peccata confiteri, fa-
 cramque Coenam recipere jubet, quod
 & ipsa omnium prima præstitit; dein o-
 mnes solutioris vitæ fœminas e castris
 pelli imperat.

§. LXII.

*Aureliam ingressa Anglos ab obsidione
 desistere cogit.*

Inde intrepida Aureliam contendit, urbi ^{Masson. hist.}
 extreme laboranti commeatum infert, ^{Franc. 1.3.}
 & ipsamet denique Triumphantis more
 unacum Joanne Notho Aurelianensi, qui
 postea Comes Dunensis renunciatus est,
 urbem ingreditur. Qua conspecta cives
 a Deo missam venerati, novos induunt a-
 nimos, ac repetita in hostes eruptione il-
 los fortiter profligant, & nonnullas mu-
 nitiones, aggeresque ab Anglis circa ur-
 bem constructos occupant. Sub hæc,
 cum & ipsa quoddam ejusmodi propugna-
 culum aggrediretur, ictu sagittæ inter hu-
 meros, collumque vulnerata est, pedem
 tamen non retulit, sed Aurelianensi No-
 tho, qui sanguine manantem ex acie re-
 ducere volebat, respondit: *Non, non, e-*
quidem modico meo constabit sanguine, sed
nec illi vindicem Dei manum effugient. Post-
 hæc & ipsa omnium prima hostium mu-
 nitiones

Sæcul. XV. A.C. 1429. nitiones superavit, ibique propria manu vexillum suum erexit. Tunc Galli in jubilos, ac lætitiæ signa effusi, omni ex parte Anglos repellunt, ac tanta vi sternunt, ut illi postera die obsidionem solvere, ac cetera, quæ adhucdum tenebant, munimenta victoribus Gallis cedere compellerentur.

§. LXIII.

Puella Regem Chinone convenit.

Virgo urbis Aurelianensis liberatione contenta, haud ultra hostem insequabatur, sed sub finem Maji Chinonem ad Regem revertebatur, gestorum nuncium delatura. Galli Heroinam suam ubique sequuntur, tanquam certam futuræ victoriæ prænunciam. Angli contra fuga undique dispersi, præ terrore illius nullibi subsistere ausi, Belgentiaco & Gergolio pelluntur, Bataji in Belsia cæduntur, ut mox dicemus, atque ex omnibus hujus regionis urbibus recedere coguntur.

Aurelia feliciter liberata, alterum supererat missionis suæ caput, nimirum ut Regem quoque Rhemos deduceret, sacro ibidem oleo unguendum. Urbs ista, omnisque circum circa Regio hostium potestati subjacebat; hinc Consilarii Regis, quamvis Virginem ob præclara facinora nuper Aureliæ edita haud parum veneren-

rarentur, hoc tamen illius consilium nimis Sæcul. XV.
A.C. 1429.
temerarium esse censebant; Angli enim non modo Rhemos, sed & Trecaſ, Catalaunum, cunctasque reliquas, per quas Regi eundem eſſet, urbes validiſſimis munitiebant præſidiis, ac præterea copioſus exercitus ſtabat in caſtris. Nihilominus juvenis hæc Paſtoris filia viginti duntaxat annos nata cunctis hiſce obſtaculis ſuperior Regi pollicetur, quod eum ſalvum, & incolumem Rhemos deducere, ibique, ut ſacro oleo ungeretur, ſiſtere vellet, tantaque hoc ſuum promiſſum fiducia, ac verborum conſtantia aſſeverabat, optatumque eventum ſpondebat, ut etiam illi, qui paulo ante ceteris magis metu fracti videbantur, jam animum erigerent. Ex quibus Aurelianenſis Virginis nomen brevi per univerſum Orbem divulgabatur, geſtaque ejus heroica per ipſam famam identidem magis creſcebant. Galli autem omnes Deum pro Carolo VII. pugnare perſuaſi, quaſi ex lethargo, quo ſopiti erant, reſuſcitati undique ad arma convolabant.

§. LXIV.

Gergolium & Balgentiacum a Gallis recuperatum.

Eodem tempore Gergoliana civitas a Virgine vi capta, & Balgentiacum obſi-

Sæcul. XV.
A.C. 1429.

obsidione cinctum est; nam certior facta, quod Richemundius Connestabilis Regia stirpe e Domo Britannica natus, sed Trimollii invidia Regi infensus, Gallorum exercitum mille ducentis Nobilibus auxisset, confestim illa equum conscendit, ac primam totius Equestris exercitus aciem ducens, recta ad Connestabilem prope- rat, quem, ut cum suis copiis adventan- tem conspexisset, equo descendens saluta- vit; ille vero eandem vicissim officioso venerabatur obsequio, dein junctis vexil- lis in urbem Balgentiacensem movebant, quam etiam ad deditonem faciendam compellebant.

§. LXV.

Angli Pataji in Belsia devicti.

Postera die exercitus ad Patajum Bel- siæ vicum processit, Anglosque, qui ad liberandum Balgentiacum illuc accu- rerant, devicit, in quo proelio Puella egre- giæ virtutis specimina edidit. Strenue pariter dimicarunt Connestabilis, Alenso- nius Dux, Nothusque Aurelianensis, quos haud impari fortitudine Bomanorius, Hi- ra, & Poton de Santrailliis imitati sunt. Hinc cæsi sunt hostes, Duxque eorum Talbotus captus fuit. Tunc demum An- gli Deum exercituum armis eorum ad- versantem experiebantur.

§. LXVI.

§. LXVI.

Sæcul. XV.
A. C. 1429.*Rex a Puella Treca deductus.*

Parta hac victoria Rex copias suas, quæ
indies augebantur, per Burgundiam
in Campaniam ducit, sacram unctionem
Rhemi suscepturus. Adventanti Carolo
Regi Antisiodorenses cives clausis foribus
ingressum negant, comineatum tamen ei-
dem abunde suppeditant. Ast cum Gal-
li altero lapide ab urbe Tricassina abes-
sent, bellicisque tormentis destituti, ur-
bem valido munitam præsidio vi occupa-
re desperarent, Rex Senatum convocat,
in quo omnium sententia eo abibat, in Bi-
turisticum Provinciam remeandum esse, po-
tissimum eo nomine, quod Rhemensis ci-
vitas adhucdum Anglorum imperio sub-
dita foret. Joanna ergo, comperto ho-
rum consilio, confestim in Senatum in-
troducti postulat, Regemque tot rationum
momentis, tamque gravi sermone aggre-
ditur, ut ipse puellæ arbitrio cedens, in
cunctis, quæ juberet, eidem obtempera-
ri præciperet, ad quod illa equo protinus
conscenso exercitum ad urbem Treca ad-
moveret, atque ad fallendum hostem ex in-
dustria obsidionem simulat; hocque ex
consilio aggeres, etsi nulla belli tormenta
præsto adessent, erigi jubet, ipsaque sem-
per armata cunctas stationes obiens, ope-
ra inspicit, mandata dispensat, ejus ver-
bis

*Jean. Chart.
hist. de Chart.
VII.*

Sæcul. XV.

A. C. 1429.

bis ex inferiori vallorum parte undique personantibus, quibus Tricassinæ urbi Dei vindictam, Regisque iram tanta orationis efficacia comminabatur, ut cives ultro pacem efflagitarent, urbisque suæ portas aperirent.

§. LXVII.

Rex Rhemis sacro oleo unctus.

*Daniel Hist.
Franc. Ca-
rol. VII.*

Sub idem quoque tempus Rhemenfes, expulso Anglorum præsidio, urbis claves Regi offerunt, qui ibidem ab Archiepiscopo Raymundo de Carnuto septima Julii, quæ erat dies Dominica, ut putat Mezerajus, vel juxta Spondanum die decima septima ejusdem Mensis solemni ritu inungitur. Deerant quidem Franciæ Pares Ordinis Laicalis, sed horum absentiam supplebant Alenfonius Dux, Claramontanus Comes, Trimollius, Maillius, & Bomanorus. Aderat quoque Puella armis induta, vexillum suum manu erectum tenens, in quam omnium oculi defixi hærebant, eoquod sola Regem, dissentientibus cunctis aulæ Proceribus, Rhemos deduxisset. Equidem hæc Caroli VII. unctio Rhemenfis ad legitimam Regni Gallici possessionem usque adeo necessaria non erat, quin in alio loco ad exemplum plurium Franciæ Regum peragi potuisset, Rex tamen avitæ consuetudini, quæ apud populum suum vim legis obtinebat, morem

morem gerere voluit; indeque tum am-
pliolem auctoritatem, tum proniorem suo-
rum subditorum obedientiam, majorem-
que hostium terrorem sibi conciliavit.

§. LXVIII.

*Plures aliæ urbes Galliarum Regi
subjectæ.*

Peracta sacra inauguratione tertium ad-
huc diem Rhemis egit Carolus, inde
in Abbatiam D. Marculfi abiit, ad quam
Franciæ Reges recens coronati solent in-
visere. Post hæc Velium venit, quo in
fidem recepto Laudunum, Sueffiones, Ca-
strum Theodorici, Provinum, Columbu-
riam, Cressiacum in Bria, pluresque alias
urbes pertransiit, quæ omnes ad obse-
quium Regis redierunt: suæ quoque po-
testati subjecit Bellovacum, Compendium,
Crepiacum, omnesque civitates totius
hujus districtus usque ad Parisiensem Me-
tropolim, quam Bedfordiæ Dux numero-
so milite munitam tenebat.

§. LXIX.

*Virgo domum redire volens, a Rege
detenta.*

Tum Virgo ante Regem humi prostrata,
profusis lacrymis exposuit, liberata
ab

Sæcul. XV. ab hoste Aurelia, ac Rege in sua Rhemenfi
A. C. 1429. civitate sacro chrysmate inuncto Dei man-
 dato, & ejus missioni satisfactum esse,
 quocirca nil aliud superesse, quam ut ad
 suos remearet. Potuisset enimvero hac
 via propriæ suæ salutis consulere, sed tam
 importunis a Rege urgebatur precibus, ut
 tandem acquiescens bellum profequere-
 tur; attamen sinistro ferme semper even-
 tu, ac irritato conatu: abs dubio, quia non
 amplius ex speciali Dei impulsu arma ge-
 rebat.

Rex autem pro navata tam insigni ac
 Regno Galliæ adeo proficua opera tam
 illam, quam ejus parentes, tres fratres,
 totamque illius posteritatem utriusque se-
 xus perpetuo nobilitatis jure donavit, da-
 to ea de re diplomate Regio, mense De-
 cembri currentis anni, mutatoque co-
 gnomine, & loco d'Arcia, eos *de Lilio*
 appellari jussit; addidit insuper nobilita-
 tis insignia, scilicet enssem argenteum in
 campo cæruleo, cujus capulum & pilam
 ex auro lilia, ac corona aurea inter duos
 anullos erecta in cuspide ornabant. Rex
 quoque largiebatur Virgini prædia quæ-
 dam ac redditus, ut victu, ac ornatu nobi-
 lis Filix conditionem æquare posset.

§. LXX.

*Rex Lutetiam variis modis occupare
aggressus.*

Sæcul. XV.

A. C. 1429.

Rex Carolus VII. Sylvanectum tendit, Lutetiam oppugnaturus; verum priusquam ulterius progredieretur, a Bedfordiæ Duce in planitie Montepillensi ad fluvium, qui Baronem alluit, & recta Sylvanectum procurrit, ad pugnam provocatus est. Occurrit sibi invicem uterque exercitus, ac repetitis velitationibus utrinque pugnae præluditur, quamvis nunquam ad manus ventum esset, sed motis tandem castris discessum, Anglis intra propugnacula sua receptis, Gallis vero in loco duabus leucis ab hostibus remoto castra metantibus. Rex sub finem mensis Augusti ad fanum S. Dionysii processit, nullo obsistente receptus, postmodum Cupellam venit, rursus Parisios occupare cogitans. Suadebat Virgo, ut urbem ea ex parte, qua S. Dionysii porta patet, facto impetu aggredieretur; verum plurimis fossis undique aqua repletis, atque accessum ad urbis moenia prohibentibus, coacta est Virgo accepto in crure vulnere cum Alenonio, & Borbonio Ducibus terga vertere, & San-Dionysium, ubi Rex agebat, reverti. In eodem oppido die vigesima nona Augusti cives Latiniaci Carolum VII. adierunt, obsequia

Hist. Eccles. Tom. XXVI. Qq sua

Secul. XV.
A. C. 1429.

fua illi deferentes, Rex tamen ad eorum urbem nonnisi in mense Septembri pervenire potuit, inde Montargium profectus.

§. LXXI.

Turbæ Gallorum in caussa Vice-comitatus Thoraciensis.

Vid. 3. tom. Mem. Com- in. edit. an. 1723. p. 493. Quamprimum Rex oppido S. Dionysii excesserat, etiam Gallorum præsidium inde Silvanectum abiit, quo comperto Angli illico locum occupantes diripuerunt. Ex adverso Galli Lavillum ceperunt. Rex autem in Burgundiam regressus est, cæpto jam pacis negotio cum Duce dictæ Provinciæ ultimam admoturus manum; verum res male vertit ob diffidia, quæ circa Vice-comitatum Thoraciensem in Provincia Pictaviensi situm inter Gallos exorta sunt. Hujus quippe possessionem, cum occupasset Trimolius, & Ludovicum Ambaciensem custodiæ dedisset, ejus jura Connestabilis, utpote sanguine eidem junctus, pro viribus defendere studebat; contra quem Trimolius Regem, quem sibi in omnibus obsequentem habebat, eo induxit, ut arma Connestabili inferret. Inde factum, ut hac Gallorum discordiâ non parum crescerent Anglorum compendia. Burgundiæ Dux, quamvis Aureliam obsidione liberatam esse, haud ægre ferret, prosperos tamen, qui

qui Regi inde accesserant, rerum successus inuidebat; quocirca Bedfordiæ Ducem, quem hucusque sibi minus faventem experiebat, nunc de amicitia ineunda tractantem perhumaniter excepit, foedusque cum eo pepigit, quo ab Angliis Campaniæ ac Briæ comitatus, clientelari lege in Burgundum transferebantur.

Sæcul. XV.
A. C. 1429.

§. LXXII.

Simeonis Thessalonicensis obitus.

Incidit in hunc annum millesimum quadringentesimum vigesimum nonum obitus Simeonis Thessalonicensis Archiepiscopi, qui ineunte hoc sæculo floruit. Vir erat non minus virtute, quam doctrina, ac profunda eruditione clarissimus. Inter Lucubrationes ejus eminet tractatus *de Lithurgia*, quem Pater Goarius Rituali suo Græcorum inseruit; in eo explicat, quæcunque pertinent ad Ecclesias, ejusque Ministros, vestes Sacerdotales, celebrationem Missæ, aliasque cæremónicas Ecclesiasticas. Præterea librum composuit contra hæreses, ad modum Dialogi, in quo collegit textus S. Scripturæ, & Patrum, qui de fide, & Sacramentis Ecclesiæ loquuntur; hoc opusculum in Bibliotheca Vaticana, & Cæsarea manuscriptorum asservatur, & illius synopsis Doctissimus Pater Morinus Oratorii Presbyter

Dupin Bibl.
Script. T. 12.
p. 120.

Sæcul. XV.
A. C. 1429.

byter ad calcem libri sui de poenitentia annexuit. Allatius adhuc alia hujus Auctoris opera indicat, quæ inter Manuscripta Vaticana exstant; scripsit etiam librum de Sacerdotio ad quemdam Monachum; octoginta quinque responsiones ad quæstiones Gabrielis de Pentapola; Explicationem Symboli, aliam Symboli expositionem, in qua horum Articulorum fontes & adversus quosnam hæreticos scripti fuerint, exponit, item duodecim articulos, qui totam summam credendorum complectuntur, denique tractatum contra innovationes Latinorum.

§. LXXIII.

Institutio Ordinis Velleris aurei.

Bellefor. 1. 5. c. 90. Postquam Burgundiæ Dux, Parisiis discesserat, in Belgium rediturus, die decima Januarii ejusdem anni Brugis in Flandria secundis nuptiis sibi Isabellam Joannis I. Lusitaniæ Regis Filiam copulavit; Hic, ut celebriorem conjugii sui diem redderet, eadem occasione ordinem Equitum Velleris aurei instituit, qui postea in Austriæ Archiduces, & Hispaniæ Reges translatus est. A principio Ordo iste numeravit viginti quatuor duntaxat Equites, eosque Nobilitate ac morum integritate clarissimos; postmodum vero Burgundus horum numerum ad unum supra triginta-

triginta auxit, sanxitque, ut deinceps tam ipse, quam Successores sui semper ejusdem Rectores, & magni Magistri forent. Ipse Hispaniarum Rex utpote Burgundicæ Domus hæres, nostra adhuc ætate hujus Ordinis caput esse, magno sibi ducit honori, eumque non minus merito & dignitate Equitum, quam paucitate eorum, quos hoc honore dignatur, spectabilem reddit, ac perpetuo illius splendorem conservat.

§. LXXIV.

Compendium a Burgundionibus, Anglisque obsessum.

Interea vero Burgundiæ Dux arma, quæ in Galliæ Regem moverat, nusquam posuit, sed cum Anglis, aliisque sibi federatis, copiisque validissimis Compendium, Picardiæ urbem, obsidione cinxit. Virgo Aurelianensis cognito Burgundionum, atque Anglorum insultu maxima, qua potuit, celeritate Latiniaco movit, & qua vi, qua arte viam sibi ad urbem aperuit, ut eam ipsa tueri posset. Postera etiam die vigesima quarta Maji eruptionem fecit in oppugnantes; Civibus tamen in fugam actis, cæsisque Puella quoque, utpote nonnisi inter postremos ex acie pedem referre solita, a quodam equite ex legione Joannis Luxemburgi capitur, qui illam suo militum

Sæcul. XV.
A C. 1429

Tribuno, cum & ipse ex Belliducibus esset, tradidit; hic vero eam confestim Anglis pro decem millium librarum pretio numeratæ pecuniæ, necnon aliis quingentis libris annuæ pensionis vendidit.

§. LXXV.

Virgo ab Anglis carceri inclusa.

Bellefort. l. 5. c. 92.
Nauclev. gener. 48. p. 449.
Adversa Virginis fortuna vel imprudentiæ, vel forsan perfidiæ Guilielmi Flaviacensis Urbis Præfecti adscribitur; hic enim ocululis intempestive repagulis eam, cum urbem repeteret, exclusit. Angli igitur damna, quæ per illam perpeffi erant, cladesque plurimas ab eadem sibi non sine Anglici nominis infamia illatas protinus vindicare decernunt. Attamen priusquam crudele hoc consilium executioni darent, Puellam varios subire carceres compellunt. Interea vero secundus, quem illius vaticinia nacta fuerant, eventus, præmiumque, quod inde reportavit, plures alios etiam rusticæ plebis homines pellexit, ut & ipsi Prophetiæ oracula mentirentur. Impulerat cujusdam pauperis Pastorculi præfagium Reinhardum de Carnuto, Franciæ Cancellarium, Bouffacium Marecallum, & Potonem de Sen-trailhis, ut Rothomagum obsidere aggrederentur; hic enim divinitus se missum jactitabat, eo fine, ut præfatos Dominos

minos

minos in urbem introduceret. Ast An-
 gli intellecto horum proposito omnes tres
 in itinere fundunt, plurimisque eorum
 cæsis, ceterisque fuga dispersis ipsum
 Sentraillium capiunt.

Sæcul. XV.
 A. C. 1430.

§. LXXVI.

*Angli Compendii obsidionem solvere
 coacti.*

Sexto jam mense Burgundus, Anglicus-
 que miles Compendium arcta obsi-
 dione presserat, & jamjam obsessi dedi-
 tionem meditabantur, & ecce! quidam
 Scutarius nobilis natione Brito, nomine
 Jacobus Tillaycus cum centum circiter
 armatis in urbem penetrans, laboranti-
 bus civibus novos addidit animos. Qua-
 propter exigua, mille vel mille ducento-
 rum cohors sub Comite Vindocino & Bu-
 facio Marescallo hostium castra, munitissi-
 ma licet, aggreditur, occupat, hostem ex-
 pellit, fugatque. Post hæc etiam obsessi
 ex urbe erumpunt, atque expugnato quo-
 dam propugnaculo in quadringentos Jo-
 annis Lucemburgi milites, qui illud tue-
 bantur, effusi, plurimos eorum trucidant.
 Quibus peractis Vindocini Comes cum
 suis copiis urbem victor ingreditur, An-
 gli autem nullo servato amplius ordine
 auffugiunt, noctisque beneficio fluvium
 trajicientes partim in Normanniam, par-

Joan. Char-
 ter. hist. Ca-
 rol. VII.

Sæcul. XV.
A. C. 1430.

tim in Picardiam tam præcipiti pedum studio dilabuntur, ut insequentium Gallorum solertiam feliciter eluderent. Ita Compendiæ urbs in Franciæ potestatem rediit, occupatis simul, quæ hostis in castris reliquerat, belli tormentis, ingenti- que comœatu, & maxima Sarcinarum copia. Paulo post non procul a Catalauno Campaniæ oppido ad ædem B. Virginis Spinosi acerrimum committitur prælium, Burgundionum, atque Anglorum septem vel octo millibus desideratis, reliquis in fugam actis.

§. LXXVII.

*Legatus Pontificis ad Capitulum FF.
Minorum missus.*

*Bullar. to. I.
in Martin.
V. Et tom. 2
in Pii IV.
Const. 103.*

Die decima tertia Junii Papa Cardina- lem S. Petri ad vincula Hispanum, ad generalia F. F. Minorum Conventua- lium comitia, Assisi celebranda Legatum a latere destinavit, eique plenam dicti Or- dinis disciplinam restaurandi auctorita- tem concessit. Id muneris Legatus strenue obiit, prout ex declarationibus hujus Regulæ apparet. Attamen Pontifex mox anno sequenti Mense Julio ordinationes, quas Cardinalis fecerat, nonnihil mitiga- re compellebatur; quibus Pius IV. rur- sum novas adjecit declarationes, edita hanc in rem Constitutione Apostolica; ut
filen-

silentio premamus ceteras mitigationes, Sæcul. XV.
A. C. 1430.
 easque multo plures, quas varii summi Pontifices illo abhinc tempore concesserunt; Hic enim sacer Ordo longe lateque diffusus, varias subiit vicissitudines; quippe non raro illius Religiosi ad severiorem disciplinam revocati, nova reformationum genera introducebant, quibus etiam diversa indiderunt nomina. Porro multiplex illa reformandi necessitas ortum suum trahebat ex nimia Pontificum facilitate, quæ ad conservandum, aut restituendum inter Ordinis hujus Alumnos unionis ac charitatis vinculum, frequentius Regulæ rigorem temperabant.

§. LXXVIII.

Facultatis Theologicæ censura quarundam Propositionum.

Anno præcedenti Joannes Sarrazinus Dupin. Bibl.
Ordinis FF. Prædicatorum Faculta-
tis Theologicæ Parisiensis Doctor post Ve-
-12. p. 145.
sperias suas, ut vocant, quasdam propositiones circa jurisdictionem Ecclesiasticam nimium temerarias enunciavit, quas eadem hæc Facultas ineunte hoc anno censuris notavit, dictumque Religiosum, ut eas in pleno confesso retractaret, adstrinxit. Octo erant ejusmodi propositiones, quarum prima: *Omnes potestates jurisdictionis Ecclesiæ, alicæ a potestate populi,*
 Qq 5 sunt

Sæcul. XV.
A. C. 1430

Argentre
Collect. Ju-
dic. tom, I.
p. 227.

sunt ab ipso Papa quantum ad institutionem, & collationem. II. Hujusmodi potestates non sunt de Jure Divino, nec immediate institutæ a Deo. III. Non invenitur Christum tales potestates scilicet alias a Papali, expressisse, sed tantum supremam, cui commisit Ecclesie foundationem. IV. Quandocunque in aliquo concilio aliqua instituuntur, tota auctoritas dans vigorem statuti, in solo summo residet Pontifice. V. Ex textu Evangelii non habetur expresse alicui Apostolorum, nisi Petro, auctoritatem jurisdictionis fuisse collatam. VI. Dicere inferiorum Prælatorum potestatem Jurisdictionis, sive sint Episcopi, sive Curati, esse immediate a Deo, sicut potestatem Papæ, veritati quodammodo repugnat. VII. Sicut nullus flos, & nulla pullulatio, nec etiam omnes flores & pullulationes simul possunt aliquid in arborem, quia hæc omnia sunt propter arborem instituta, & ab arbore derivata, sic omnes aliæ potestates nihil de Jure possunt contra summum Sacerdotium. VIII. Summus Pontifex Canonicam Simoniam a jure positivo prohibitam non potest committere.

Has propositiones Facultas Theologica suorum Deputatorum examini subjecit, ejusque jussu Religiosus publice recantare, atque octo propositiones illis adversas tanquam veras profiteri coactus est, nimirum. I. Omnes potestates jurisdictionis Ecclesie, aliæ a Papali potestate, sunt ab ipso
Chri-

Christo, quantum ad institutionem & collationem primariam: A Papa autem & ab Ecclesia, quantum ad limitationem, & dispensationem ministerialem. II. Hujusmodi potestates sunt de Jure Divino, & immediate a Deo institutæ. III. Invenitur in Sacra Scriptura, Christum Ecclesiam fundasse, & potestates alias a Papali expresse ordinasse. IV. Quodcumque in aliquo Concilio aliqua instituuntur, tota auctoritas dans vigorem statutis, residet non in solo summo Pontifice, sed principaliter in Spiritu sancto, & Ecclesia Catholica. V. Ex textu Evangelii & doctrina Apostolorum habetur expresse, Apostolis & Discipulis a Christo missis, auctoritatem Jurisdictionis fuisse collatam. VI. Dicere inferiorum Prælatorum potestatem jurisdictionis, sive sint Episcopi, sive sint Curati, esse immediate a Deo, Evangelicæ & Apostolicæ consonat veritati. VII. Aliqua potestas, scilicet potestas Ecclesiæ, de Jure potest aliquid, & in certis casibus contra summum Pontificem. VIII. Quicumque purus viator habens usum rationis, cujuscunque dignitatis, auctoritatis, aut præminentia, etiamsi Papalis existat, simoniam potest committere. Hæc Mense Martio currentis anni gesta fuere.

S. LXXIX.

Thomæ Waldensis Carmelitæ obitus.

Auctoris longe celeberrimi obitum silentio

Sæcul. XV. A.C. 1430. *Dupin. Bibl. Script. tom. 12. p. 18.* tio præterire nefas foret. Vita functus est Rothomagi hoc anno die trigesima Novembris Thomas Waldensis, a Walden oppido suo Patrio in Essexia Angliæ Provincia nominatus, & a clarissimis Parentibus Joanne Netto, & conjugè Mathilde natus. Oxonii literas coluit, & supremi Magisterii laurea insignitus, Carmelitarum ordinem professus est. Ad Pisanam & Constantiensem Synodum orator mittitur, & postmodum Henrico V. a confessionum secretis eligitur, quem Thomas in itinere secutus Rothomagi e vita excessit. Fortissimis doctrinæ armis debellavit Wiclefi errores, adversus quos amplissimum edidit opus sub titulo: *Doctrinale Antiquitatum fidei Catholicæ Ecclesiæ adversus Wiclefistas & Hussitas*, quod Martino V Pontifici dedicatum, ab eodemque approbatum est. * Auctor doctrinam

* *Thomas Waldensis* uno omnium ore *Controversiarum Princeps Perpetuus omnium Hæreticorum Malleus*; & non tam *Waldensis*, quam *Validus Ecclesiæ Ensis* nuncupatus est. Quibus laudibus adstipulatur, de eo scribens Sanctitate & Eruditione præstantissimus Nicolaus Japerius (anno 1472. defunctus post conscriptum opus: *Flagellum Hæreticorum Fascinatorum*, a Joanne Myntzemberg Carmelita apud Nicolaum Basseum editum Francofurti anno 1581.

ctrinam Jesu Christi, Apostolorum & Patrum Ecclesiae hisce erroribus opponere aggreditur, & S. Scripturam cum traditione,

Sæcul. XV.
A. C. 1430.

1581. in 8.) magnus Fidei inquisitor, ratus pro hoc *Doctrinali* habendo *Sacros* etiam *calices esse vendendos*; quantum vero Martinus V. illud commendaverit, ex sequenti epistola perspicui potest.

Martinus Papa V. dilecto Filio Thomæ Waldensi Magistro in Theologia, ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmeli in Anglia Provinciali.
Gratissimum nobis munus accipimus librum tuum, quem adversus Hussitas hæreticos, & eorum perversam hæresin detestabilem doctrinam edidisti; &, sicut nobis asseritur, de tuo ingenio non temere præsumens, examini Magistrorum in sacra pagina subjecisti. Ex quo devotionem tuam multipliciter commendamus. Primum, quod pro fide & Ecclesia Dei talentum tibi datum a Domino exposuisti, & in opere maxime hoc tempore utili & necessario exercuisti ingenium tuum. Deinde quod de tua Sapientia non confusus expetivisti etiam aliorum judicium humiliter & prudenter. Delatus autem & per manus dilecti filii *Joannis Kenyngale* Ordinis Beatæ Mariæ de monte Carmeli Magistri in Sacra pagina nobis Liber ipse fuit præsentatus in tempore, quando scilicet Venerabilis Frater noster *Jordanus Episcopus*
Alba-

Sæcul. XV.
A. C. 1430.

tionem, atque Universalis Ecclesiæ, ac Conciliorum testimoniis felici foedere jungit. His principiis suffultus falsa Wiclefi dogmata

Albanensis, quem cum pleno legationis officio ad hanc perfidam & crudelē hæresin extirpandam transmisimus in Germaniam, erat de urbe recessurus. Itaque dedimus illi hunc librum, ut cum Magistris in Theologia, quos secum ducit, utatur ipso in casibus opportunis ad instructionem veritatis, & confusionem falsitatis hæreticæ, Gratulare igitur, Fili dilecte, de labore tuo, qui gratus est Deo, & ejus Ecclesiæ fructuosus; a quo gratiam intellectus, & scientiæ recepisti. Nostra præterea intentio est, oblata oportunitate, honorare virtutem tuam remuneratione condigna. Cæterum id quod restat in materia de Sacramentis simili studio, diligentiaque perficias, & ad nos, cum perfeceris, cures similiter destinare. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die prima Aprilis, Pontificatus nostri anno nono.

Haud parcior erat Martinus in elogio secundi voluminis de Sacramentis, Waldensi nostro sequentia perscribens.

Placuit primo nobis opus, quod edideras contra Huiusmodi hæreticos, teque fuimus hortati, ut id, quod restabat, in materia de Sacramentis simili perficeres studio & diligentia: quod te fecisse

mata egregie refutat, utpote qui antiquo-
 rum Hæreticorum vestigia premens, sub
 obtentu soli S. Scripturæ deferendum ef-
 se, traditionem, & auctoritatem Ecclesiæ
 rejiciebat. Doctissimo huic Carmelitæ
 plura alia adscribuntur opuscula typis
 necdum excusa.

Sæcul. XV.
 A. C. 1430.

§. LXXX.

Strudæ Duci Venetorum insidiæ.

Eodem anno Franciscus Foscarus Vene-
 torum

cisse gaudemus, & tuum studium utile & salu-
 tare Ecclesiæ commendamus. Recepinus enim
 nuper de manu dilecti Filii Joannis (Taces-
 phali) Ordinis B. M. de monte Carmelo Magi-
 stri in sacra pagina, latoris præsentium volu-
 men secundum *de Sacramentis*, quod per solem-
 nes Viros videri, & examinari fecimus, sicut
 primum, quod pariter fuit ab omnibus com-
 mendatum. Ex quo desideramus, ut volumen
 tertium *de Sacramentalibus*; cum illud perfe-
 ceris, nobis mittas. Ceterum ut damnatas con-
 clusiones Wiclefi securius valeas confutare,
 mittimus tibi Bullam de damnatione librorum
 prædicti hæretici. Et cupientes quantum pos-
 sumus, erga te propitiare Dei gratiam, pro cu-
 jus caussa laboras, benedictionem nostram de-
 dimus tibi, & omnibus Fratibus tuæ Provin-
 ciæ. Datum Romæ apud SS. Apostolos die
 VIII Augusti Pontificatus nostri anno decimo.

Sæcul. XV. torum Dux inopino casu in maximum
 A. C. 1430. vitæ discrimen adducebatur. Quidam
 enim Andreas Contarinus ob diuturni,
 Sabel. 3. fatque periculosi morbi violentiam vix
 Dec. 1. non mente captus, atque aliunde ob de-
 negatum sibi in Adriatico sinu imperium
 exacerbatus, internum animi sui rancor-
 em in ipsum Ducem effundere medita-
 batur; idcirco cum Dux quadam die Mis-
 sæ Sacrificio adstiturus, e Senatu descen-
 deret, prætereuntem Contarinus præsto-
 latur, atque ictu sclopeti manualis pectus
 petit, eum abs dubio occisurus, nisi Se-
 nensium Orator forte Ducem comitatus,
 tam dextre sclopetum excussisset, ut mi-
 noris plumbi globus duntaxat Ducis fa-
 ciem levi impulsu perfricaret. Sicarius
 mox comprehensus, morti addictus, ejus-
 que corpus manu prius resecta in excel-
 so Palatii suspenditur.

§. LXXXI.

*Oratores a Joanne Palæologo rur-
 sum ad Papam ablegati.*

Interea Joannes Palæologus Græcorum
 Imperator assiduis Turcarum victoriis
 oppressus, ut Hungarorum opem implo-
 raret, ipse illuc venire compellebatur;
 cum vero Sigismundus, utpote contra
 Hussitas Sileciam, & vicinas Bohemiæ
 Provincias misere devastantes bello impli-
 citus,

plicitus, ejus precibus annuere haud pos-
 set, Palæologus rebus suis melius consul-
 tum iri ratus, cum Martino V. Pontifice
 pacta antehac conventa renovare statuit;
 quapropter novos ad eundem Oratores
 ablegat, dato negotio, ea, quæ pro Syno-
 do Constantinopoli celebranda sancita fu-
 issent, effectui dare postularent. Atta-
 men cum Pontifex jamjam Concilium
 Basileæ cogendum indixisset, nec duo
 Concilia simul uno eodemque tempore
 haberi, rationi congruum existimaret,
 Græcos sollicite admonuit, ut Basileense
 accederent, sumptibus itineris ultro eis-
 dem oblatis. Nullatenus equidem Impe-
 ratori hæc Pontificis declaratio arridebat,
 immoderato tamen Turcas reprimendi ar-
 dore devictus aquievit. Verum Pontifi-
 ce paulo post mortalitatem exuente, no-
 va suborta sunt obstacula.

Sæcul. XV.
 A. C. 1430.

§. LXXXII.

*Julianus Cæsarinus Cardinalis, Lega-
 tus in Germania adversus Hus-
 sitas.*

Hussitarum exercitus, postquam Sile-
 siam, & Misniam devastaverat, ra-
 biam suam ad ipsum quoque Bambergem
 Episcopatum, & Norimbergensium
 ditionem extendisset, nisi ambo data in-
 genti pecuniarum summa deprædationis

Cochlæus
 l. 6.

Hist. Eccles. Tom. XXVI.

Rr

poe-

Sæcul. XV. poenam redemissent. Martinus V. Pon-
 A. C. 1430. tifex percepta hac nova irruptione, per
Cardinalem Julianum Cæsarinum Virum
 doctissimum, & rerum experientia in-
 signem contra hosce hæreticos alteram
 sacram expeditionem promulgavit, & per
 Bullam die undecima Januarii hujus an-
 ni datam dictum Cardinalem Legatum
a latere in Germania creavit, ubi jam per
 aliquot tempus apud Sigismundum Im-
 peratorem ad belli hujus negotium pro-
 movendum morabatur. Die vigesima
 prima Martii sacrum bellum indictum fuit,
 primum Norimbergæ, ubi omnes Electo-
 res & Principes Imperii tam Ecclesiastici,
 quam sæculares congregati fidem dabant,
 se validissimum exercitum instructuros,
 quo ad proximum S. Joannis festum in
 aciem educto pollicebantur, se Hussita-
 rum omnia ferro flammaque devastan-
 tium furorem, ac undique terrorem incu-
 tientium impetus repressuros. Nihilomi-
 nus Catholici nec in hoc bello meliore
 fortuna, quam antea, usi sunt.

§. LXXXIII.

*Idem Julianus Basileam ad Concilium
 ablegatus.*

Bullar. to. I. Cum interim Martinus Papa tam moni-
 Mart. V. tis, quam doctrina Ecclesiam adver-
 Const. 14. sus hosce hæreticos præmuniret, tempus cele-

celebrandæ Basileensis Synodi appropin-
 quabat; hinc Julianum Cardinalem hu-
 jus urbis Legatum *a latere* nominat, cui
 etiam suas supplere vices præcipit, eique
 plenam Synodum habendi auctoritatem
 concedit; ipse enim Romæ morbo de-
 tentus, Præsidis partes suscipere haud po-
 terat. Injunctum quoque Legato, colla-
 tis cum Patribus consiliis ea omnia de-
 cerneret, quæ expedire judicaverit pro
 conservatione ac augmento fidei, pro sta-
 tu Ecclesiæ, reformatione Cleri, Unione
 Græcorum cum Latinis, extirpatione
 hæresum, præcipue Hussitismi, pro liber-
 tatum Ecclesiasticarum defensione, pro
 pace ac tranquillitate Regnorum, Princi-
 pum, ac Populorum, prout fusius legitur
 in Bulla, quam Pontifex prima die Fe-
 bruarii dedit, & vigesimo ante mortem
 suam die Juliano Cardinali transmisit.

Sæcul. XV.

A. C. 1431.

§. LXXXIV.

Martini V. Pontificis obitus.

Inter hæc summus Pontifex, cum tam
 proficua concepisset consilia, Romæ apo-
 plexia tactus, die vigesima Februarii re-
 bus humanis eripitur, postquam annos
 sexaginta tres natus Pontificatum trede-
 cim annis, tribus mensibus, ac duodecim
 diebus tenuisset. Corpus ejus in Basili-

*Platina, Cia-**conius, Es S.**Antoninus**Chron. tit.**22. c. 8. §. 2.*

Rr 2

ca

Sæcul. XV.
A. C. 1431.

ca S. Joannis in Laterano ante Aram, ubi capita SS. Apostolorum Petri & Pauli reposita sunt, sepultum quiescit. Ex omnium Scriptorum testimonio Pontifex iste plurimis virtutibus resplenduit: Reddidit etiam Ecclesiæ unionem, Italiæ pacem, & Romanæ urbi pristinum suum splendorem. Nonnulli tamen lucri cupidum conviciantur, quos tamen valide redarguit S. Antoninus, palam testatus, cunctas facultates ab eo adversus Ecclesiæ hostes, atque ad restaurandas Ecclesias, Urbemque pluribus ædificiis augendam quam utilissime, impensas. Platina infractum hujus Pontificis animum, summopere commendat, eo quod funestam mortem duorum, utut sibi carissimorum Fratrum (quorum unus natu major Jordanus Princeps Salernitanus peste, alter junior Laurentius in quadam turri flammis extinctus est) æqua, ac prorsus immota mente tulisset, & nihilo secius rebus Ecclesiæ constanti sollicitudine insudasset.

§. LXXXV.

Eugenius IV. Papa electus.

Onuphr. de Rom. Pontif. Justis Martino V. persolutis, Sacra Sedes decem duntaxat dies vacabat. Prima Martii nonnisi quatuordecim Cardinales conclave ingrediuntur, nam quinque ex Collegio aberant, præter alios quatuor

quatuor, qui a Papa defuncto creati qui-
dem, necdum denunciati erant. Spon-
danus refert, quod altero post hujus obi-
tum die Successor electus fuerit: Dupinus
autem hanc electionem usque ad quar-
tum Martii protrahit. Igitur Cardinales
eligunt Gabrielem Condulmerium Vene-
tum, cujus Pater nomine Angelus Gre-
gorii XII. ex Sorore nepos erat. Hic ex
Canonico Congregationis S. Georgii in
Alga a Gregorio Papa primum Protono-
tarius Apostolicus, postea Thesaurarius,
dein Episcopus Senensis, & demum Car-
dinalis renunciatus, sub Martino V. Mar-
chiæ Anconitanæ Legatione functus est,
tandem nomen Eugenii IV. & die unde-
cima Martii Pontificiam coronam acce-
pit, anno ætatis quadragesimo octavo.
Narrant Historicorum nonnulli, Cardina-
les, antequam ad electionem procede-
rent, statuisse inter se, ut impofterum in
litteris Apostolicis apponeretur: *De con-
sensu Fratrum nostrorum*, cum prius solum
fuiſſet additum: *De consilio*. Adhuc alios
condidisse articulos dicuntur, scilicet, ut
Papa non posset creare novos Cardinales
absque consensu antiquorum, item ut me-
dia Patrimonii Ecclesiastici pars in susten-
tationem & stipendia Cardinalium impen-
deretur. S. Antoninus tit. 22. cap. 10. qui
sæpenumero Papam convenerat, illius

Sæcul. XV.
A.C. 1431.

Sæcul. XV. charitatem, ardorem, ac zelum præclaris
A. C. 1431. celebrat elogiis.

§. LXXXVI.

Seditiones Romæ ad initium Pontificatus.

*Platin. in
 Eugen. IV.
 Blondel. 3.
 Decad. 4.*

Post hæc populus nimium credulus ad infaustum Pontificatus omen referebat eclipsem Solis, quæ eodem, quo obiit Martinus V. die contigerat, ac si non tam illius mortem, quam temporum sub Eugenio calamitatem, ac imminetia mala denuntiasset. Huic accessit, quod Eugenius in primo, quod publice celebrabat, Consistorio fatiscentibus ob innumeram pene populi frequentiam trabibus, tam insolitus timor omnes adstantes incesserit, ut fugientium pedibus quidam Episcopus omnino obtritatus perierit. Demum Pontificatus initio Columnenses Martino V, sanguine juncti seditionem civilem Romæ suscitarent, arrepta occasione ex immenso thesauro, quem Papa defunctus reliquisset dicebatur. Quapropter Stephanus de Columna arma sumit, & manibus utrinque confertis Romam cædibus funestat. Verum qui prior vim intulerat, devictus terga vertere cogitur. Paulopost Massus Presbyter ex Ord. FF. Minorum, qui Eugenium ad requirendum prætentum thesaurum impulerat, manifestis testimoniis

stimoniiis convincitur, quod per summam Sæcul. XV.
 perfidiam Pontificis vitæ insidias struxe- A. C. 1431.
 rit, quinimo arcem S. Angeli prodito-
 rum more Columnensibus tradere voluerit;
 hinc in vincula coniectus, a quatuor equis
 raptatur, ejusque corpus quadrifariam
 disceptum in quatuor celebrioribus urbis
 regionibus appensum exponitur.

§. LXXXVII.

*Legatio Cardinalis S. Angeli a Pon-
 tifice confirmata.*

Eugenius Papa altero statim post coro- Labb. Conc.
 nationem die bina a suo Prædecesso- tom. 12. p.
 re bene cæpta perfecit negotia, nempe 469.
 bellum contra Hussitas, & Basileensis Sy-
 nodi convocationem. Hunc in finem
 Cardinalem Julianum in dignitate Præsi-
 dis præfati Concilii confirmavit, eidem-
 que per literas die trigesima Maji datas
 præcepit, ut compositis circa Hussitas in
 Bohemia rebus illico Basileam tenderet;
 non enim alium Legatum eo mittere ne-
 cessarium judicavit, eo quod pauci admo-
 dum Prælati pro tunc Basileam venissent.

§. LXXXVIII.

*Cardinalis Præsidis locum deputatis
 committit.*

Cum vero Martinus V. in sua Bulla huic In Conc. Ba-
 Car-sil. Sess. I.

Sæcul. XV.
A. C. 1431.

Cardinali in locum suum alios substituendi potestatem concessisset, si forte ipse Præsidis partes agere impeditus foret, ideo Joannem Polmarum Capellanum Pontificium, & Auditorem S. Palatii, itemque Joannem de Ragusio Facultatis Theologicæ Parisiensis Doctorem, & Procuratorem Generalem Ordinis FF. Prædicatorum designavit, qui ejus nomine Consilio præsiderent.

§. LXXXIX.

*Germanorum exercitus ad conspectum
Hussitarum fugatus.*

*En. Sylv.
hist. Boh.
c. 48.*

*Michov. lib. 4
c. 52.*

Itaque Cardinalis, ne sua absentia celebrationem Concilii retardaret, Basileæ suas vices aliis committere debuit, inde vero in Bohemiam pergens, secum duxit exercitum plus quam quadraginta milium Equitum Germanorum, non computatis æque numerosis peditum copiis. Primo quidem Fridericus Brandenburgicus Elector hujus exercitus Dux oppidum Detapha oppugnare adorsus est. Milites ejus acceptas ab hostibus clades ulturi, crudelem in modum desæviebant, nec habita sexus, aut conditionis ratione passim cunctos trucidantes. Postquam vero Germani Hussitas imminere comperissent, eorum animos tam subitus pavor invasit, ut una omnes turpissimam fugam

fugam caperent, nequicquam Cardinale Sæcul. XV.
 eos ad pugnandum, hostemque strenue A. C. 1431.
 excipiendum cohortante. Eo ex tempo-
 re Curiaë Romanæ Ministri haud amplius
 ad Bohemicum bellum copias obtinuere.
 Equidem Albertus Austriaë Dux paulo
 benigniore fortuna in Moravia utebatur;
 Moravos enim ejus imperio sese subjice-
 re, ac parere compulit, injuncta lege,
 ut circa Religionem id tenerent, quod
 Basileense Concilium decerneret; Quia
 vero Germanorum fuga Cardinali impu-
 tabatur; hic calumniam absterfit, datis
 ad Papam literis, quas ad nostra usque
 tempora delatas Æneæ Sylvio in acce-
 ptis referimus. Memorant nonnulli, co-
 pias præcipiti adeo fuga dispersas, ut ca-
 stra cum toto belli apparatu hostibus in
 prædam cesserint, & ipsa Legati Crux,
 atque vestimenta ab Hussitis occupata,
 ludibrio, & irrisionibus exposita fuerint.

§. XC.

*Hussitæ Basileam Deputatos mittere
 rogati.*

Extrema Papæ, ac Sigismundi Impera- Cochl. hist.
 toris spes in Synodo posita erat; cum Hussit. l. 6.
 etenim probe perspectum haberent, quod
 hosce Bohemiæ hæreticos armorum vi
 compescere non possent, cum Catholi-
 corum copiarum infauftis semper præliis di-

R r 5 micas-

Sæcul. XV. micassent, de opportunis deliberarunt
 A.C. 1431. mediis, quibus illi ad gremium Ecclesiæ,
 & debitam obedientiam reducerentur,
 præcipue eos adhortando, ut deputatos
 ad Basileensem Synodum mitterent. Im-
 perator illos datis invitavit literis, genio
 hujus nationis valde accommodis, dicens:
Se natione Bohemum nulli genti magis
quam suæ affectum . . . cujus honestandæ
sibi maxima semper cura fuisset, postea in
 memoriam suorum popularium revocat,
 pacatum regimen, quo *ejus frater, Pater,*
Et avus apud eos regnassent, nec se alia le-
ge regnaturum, quam ceteros Christianos Re-
ges. Addit, se Romam non modo petiis-
 se, ut coronam Imperialem susciperet, sed
 ut pristinam fiduciam apud eos sibi inte-
 gram recuperaret, & per suam absentiam
 omnibus & singulis, præcipue vero suis
 Bohemiæ subditis, plenam relinqueret
 Basileam ad proximam Synodum eundi
 libertatem, ibique, quamdiu eis visum
 fuerit, commorandi. Permisitque illis,
 ut tali sub præsidio adirent Concilium,
 quali ad integram securitatem opus fore
 judicaverint.

Ann. Sylv.
hij. Boh.
c. 49.

§. XCI.

Hussitarum sententia circa iter
Basileense.

Haud immerito Imperator suspicabatur,
 Hussitas Basileense iter detrectatu-
 ros,

ros, quæsito timoris obtentu, ne & ipsi eadem, quæ Joannes Hussus, & Hieronymus Pragensis, experiri cogerentur; quapropter Sigismundus præcipuum hunc obicem tollere, in suis literis sollicite adlaborabat, ac nihil non agebat, ut eos ab hoc metu plene liberaret. Valuitque successus; quamvis enim Orphani veteris regulæ, qua illis Zischa Synodum quocunque pacto accedere dissuaserat, memores, hoc præceptum omnino sequi parati essent, nihilominus Taboritæ, Cives, ac populus, utpote Orphanis suffragiorum numero potiores prævalebant, ac in quodam Hussitarum conventu hanc in rem coacto solemnem Legationem ad Synodum mittere decernebant, hac ratione moti, eo quod, nisi Concilio, quod universalem Ecclesiam repræsentaret, dictorum, factorumque rationem redderent, atque omnia media ad sedandos Bohemæ tumultus, & revocandam pacem opportuna adhiberent, non sine gravi, ac verosimili fundamento argui possent, se femetipsos ab Ecclesia separasse, atque a vitam Majorum suorum fidem novis erroribus corrupisse.

Sæcul. XV.

A. C. 1431.

Sæcul. XV.
A.C. 1431.

§. XCII.

*Virgo Aurelianensis Rothomagum
perducta, atque ad rogam da-
mnata.*

Gerson. to. 2. **H**ucusque Joanna D'Arcia, vulgo Puel-
Jean. Char- la Aurelianensis dicta, semper tan-
tier hist. de quam jure belli capta habebatur; non
Charles VI. enim severiori in eam poena animadver-
ti poterat, absque violati juris gentium
nota. Verum Angli toties se a puella
victos indignati, pudore in rabiem verso
illius gloriam, a qua persæpe confusio-
ne replebantur, haud ultra sustinere po-
terant, seque suum honorem, si Victrici
infamiae notam inurerent, reparaturos ar-
bitrati sunt. Id ut consequerentur, U-
niversitatis membra, quæ, parvo licet nu-
mero, Parisiis adhuc morabantur, convo-
cant, eo fine, ut libello confecto hanc
Puellam ultimo supplicio tollendam a Re-
ge exposcerent. Posthæc Rothomagum
eam abduci jubent, magiæ ac hæresis il-
lam insimulantes. Ubi cum Episcopus
Bellovacensis eam interrogaret, *Utrum in
statu gratiæ esset?* Respondit: *Hem! quis
hoc scire poterit? Si in gratia sum, Deus
me in ea conservet, si non sum, me Deus,
ut sim, adjuvet.* Cum vero quidam Reli-
giosus, ut dæmonem ab illa sacra divini
nominis adjuratione fugaret, studiose ac-
citus,

citus, frequenter signum Crucis super eam Sæcul. XV.
 efformasset, *Pater mi*, inquit, *propius ac-* A. C. 1431.
cedere ne timeas, non inde avolabo. Tan-
 dem post multas quæstiones, & confecta
 iudicii acta, necnon auditos falsos te-
 stes Episcopus eam hæreticam esse decla-
 rat, ac Rothomagensis Magistratus sæcu-
 laris iudicio tradit, a quo ad rogam da-
 mnata, viva igne cremata est.

§. XCIII.

*Virginis fama restituta, ejusque in-
 nocentia a Pontifice vindicata.*

In extremis vitæ momentis Virgo glo- Monstrelet.
 riam suam, ac animi constantiam omni I. vol.
 tempore comprobata luculentius testa-
 ri videbatur. Non magis ultimi suppli-
 cii sententia eam terrebat, quam olim nu-
 merosa hostium agmina, quæ tam glo-
 riose fudit, fugavitque. Patientiam ac
 mansuetudinem, quæ christianam decet,
 feliciter confociavit imperterritæ, ac op-
 pido raræ animi fortitudini, mors non illi
 videbatur esse mors, sed optatus malo-
 rum terminus, & futuræ felicitatis auspi-
 cium; hinc pacata mente annos dunta-
 xat unum & viginti nata vivere desiit,
 cum prius tamen Gallos ad obsequium
 Regis adhortata, Anglis vero divinam Ne-
 mesin comminata fuisset. Gersonius,
 qui illustrem hanc noverat Amazonem,
 millio-

Sæcul. XV. missionem, ejusque gesta in quodam suo
 A. C. 1431. tractatu vindicavit. Guilielmus Flavia-
 censis oppidi Compendii Præfectus, cu-
 jus prodicione Anglis vendita creditur,
 ab uxore sua noctu in lecto suffocatus est;
 Calixtus III. Pontifex die septima Julii
 Anno millesimo quadringentesimo quin-
 quagesimo sexto per Commissarios a se
 speciatim deputatos, facta sententiæ in
 eam latæ recognitione declaravit, *dictos*
Processus, & sententias dolum, & calu-
mniam, jurisque & facti errorem continen-
tes nullas esse, ejusque Innocentiam testa-
 tam fecit, ac nomen ab omni macula, ac
 infamia purgavit, declarans, illam pro Re-
 ligione, Rege, ac Patria mortem oppe-
 tiisse. Quorumdam Historicorum fide
 constat, Petrum Cauchonium Bellova-
 censem Episcopum, qui Virginem brachio
 sæculari tradidit, a Pontifice excommu-
 nicatione fuisse percussum, sed eundem
 tempore Callixti III. jam fati functum
 fuisse verisimile est. Id tamen omnino
 certum, miserrime eum periisse, dum ei
 barba tonderetur. Cernitur adhuc no-
 stro tempore Rothomagi in loco, ubi hæc
 Virgo combusta fuit, crux ibidem erecta.

§. XCIV.

Anglorum res in pejus versæ.

Ex quo Puella ultimo supplicio sublata
 fuerat, Anglorum res identidem in
 pejus

pejus versæ sunt. Pellebantur Montar-Sæcul. XV.
 gio, quod antea proditione cujusdam A.C. 143 r.
 puellæ, quæ Præfecti tonsorem deperi-
 bat, ex insidiis occuparunt; Rediit etiam
 Carnutensis civitas in Gallorum potesta-
 tem, & quidem arte cujusdam aurigæ,
 qui merces in urbem vehebat; ubi Epis-
 copus Joannes de Fitigny, Burgundiæ
 Duci summopere addictus, arma mani-
 bus suis tenens in gradibus Ecclesiæ Ca-
 thedralis necatus est.

§. XCV.

*Henricus VI. Parisiis Rex Gallicæ
 coronatus.*

Interea Angli existimantes, quod ex a-*Monstrel.*
 dolescentis Regis sui præsentia sociis *Joan. Char-*
 novi accederent animi, eundem Lute-*tier. l. c.*
 tiam Parisiorum advocant, illumque die
 vigesima septima Novembris hujus anni
 in Ecclesia majori B. Virginis Regem
 Francorum coronant; ut vero Burgun-
 diæ Ducem, qui jamjam cum Gallis foe-
 dus inire meditabatur, suis quoque par-
 tibus addictum conservarent, eidem Co-
 mitatum Campaniæ & Briæ donatio-
 nem confirmant.

§. XCVI.

Sæcul. XV.
A.C. 1431.

§. XCVI.

Trimollius custodiae datus.

*Jean Char-
tier. hist. de
Charles VII*

Monthrefor

Hucusque Trimollius plurimum gratia, atque auctoritate apud Regem valebat, qua ad concitandam juvenis hujus Principis indignationem in Connestabilem, aliosque plures Aulicos solerter utebatur; quocirca tantam sibimetipsi conflavit plurimorum invidiam, ut in castro Chinonensi, ubi cum Carolo VII. agebat, ducenti milites clam introducti illum e lecto extraherent, atque adacto in ventrem gladio in arcem Monthesaurensem faucium, captumque deducerent. Regina, cum facinus ea consentiente peractum esset, Regis iram placare satagebat, non sine optato successu; cum enim Rex absque cujusdam clientis in paucis cari consortio vivere haud posset, in amissi Trimollii locum Carolum Andegavensem Cenomani Comitem Regis benevolentiae commendare, ac substituere conabatur. Ceterum Trimollius non nisi ea lege libertatem suam redimere poterat, quam ut oppidum Thoracium, quod usurpaverat, Regi restitueret; cumque Turonii comitia statuum agerentur, Carolus omnia adversus Trimollium gesta ibidem rata habuit.

§. XCVII.

§. XCVII.

Sæcul. XV.
A. C. 1431.*Controversa in Lotharingicæ Ducatum
successio.*

Anno præcedente Carolus Lotharingicæ Dux, cum sine prole mascula decederet, nullum status sui hæredem reliquit: Inde acerrima de successionis jure contentio mota est inter Antonium Valdemontii Comitem defuncti Ducis fratrem, & Renatum Andegavensem, qui jam antea Barrensem Ducatum obtinuerat. Antonius Lotharingiam ad masculos tantum devolvi contendebat; Renatus vero, qui Isabellam Caroli filiam tertio genitam matrimonio junctam habebat, uxorio nomine succedendi jus prætendebat, eo quod reliquæ duæ Caroli Filie hæreditati paternæ renunciaffent. Burgundiæ Dux, cum Andegavensem Domum sibi suisque plusquam vatiniano odio infensam omni conatu infectaretur, Antonio suppetias venit, accito etiam Sabaudicæ Duce, quocum foedere junctus erat. Igitur Valdemontius horum copiis auctus, inter Bunevillam, & Novum-castrum in Lotharingia prælium committit, fortuna adeo sibi propitia, ut Renati exercitum ingenti clade profligaret, Barbazana insigni Belliduce in acie occiso, ipsoque Renato capto, qui Divionem ad Burgun-

Hist. Eccles. Tom. XXVI. S s diæ

Sæcul. XV. diæ Ducem delatus, usque ad Annum
 A.C. 1431. Domini millesimum quadringentesimum
 trigesimum septimum captivus detine-
 batur.

§. XCVIII.

*Cardinalis S. Crucis in Italiam
 reversus.*

Cum intra hunc annum Eugenius Papa
 Cardinalem S. Crucis, alias Alberga-
 tum dictum, in Gallias ablegasset, ut pa-
 cem inter utrumque Regem conciliaret,
 is vero, cum animos ad concordiam re-
 vocare desperaret, in Italiam remeavit.
 Neque enim post importunas, easque re-
 petitas preces, totque labores, sumptus,
 ac propriæ vitæ pericula haud amplius
 impetrare poterat, quam ut sex annorum
 induciæ decernerentur; sed & illæ pau-
 lo post ab Anglis violatæ fuerunt, quam-
 vis hi culpam in Francos conjicerent.
 Furor autem bellandique libido, quæ u-
 tramque nationem invaserat, licet An-
 glorum res semper in deterius ruerent,
 Cardinalem compulit, ut Galliis excede-
 ret, relicta apud omnes magna sui vene-
 ratione, recusatisque cunctis utriusque
 Regis muneribus, atque beneficiis.

§. XCIX.

§. XCIX.

Sæcul. XV.

A.C. 1431.

Regis Castellæ victoria de Mauris
reportata.

Hoc item anno Castellæ Rex bellum *Marian. l. 21*
contra Mauros Granatenses in Hisp. *c. 3. & 4.*
pania, eo quod tributum alias ab eorum
Rege præstitum ei denegassent, feli-
cioribus auspiciis gessit; quippe inter a-
lias, pluresque victorias contra eos re-
portatas celeberrima fuit, qua primo die
Julii in loco, cui a *Ficu* nomen, in prælio
supra decem millia Maurorum interemit,
paucissimis suorum desideratis. Valuisset
prospero hoc successu opportune uti, &
Granatam urbem nullo ferme negotio
capere, maxime cum inter ipsos Mauros
dissidium ferveret, nisi Alvarus de Luna,
qui in hac regione rerum summam mo-
derabatur, auro Maurorum corruptus,
recuperandæ urbi obstaculum posuisset.

§. C.

Thessalonica occupata a Turcis.

Amurates Turcarum Imperator in men- *Leunclav.*
se Augusto in Macedonia Thessaloni- *l. 14.*
cam occupavit. Urbs hæc, quam Græci
aliquot ante annos, cum illam contra *Chalcond.*
Turcas se tueri posse diffiderent, Venetis *lib. 5.*
vendiderant, præ reliquis Græciæ civi-
tatibus, & amplitudine, & divitiis cele-
berri-

S s 2

berri-

Sæcul. XV.
A.C. 1431. berrima est, cui ingentem quoque splendorem addidit Sedes Archiepiscopalis, quæ ibidem ab Innocentio III. Papa restituta est, postquam cives capta a Gallis Constantinopoli sacrarum expeditionum tempore ad Sedis Apostolicæ obsequium redibant. Præcipue vero hujus urbis gloriam auget, quod S. Apostolus Paulus in ea commoratus, fidem Christi prædicasset. Hanc itaque Turcæ hoc anno diripuerunt, compluribus civium trucidatis, aliis vero divenditis, in quorum locum Ottomani succedere, civitati deinceps nomine *Salonicæ* imposito. Veneti, qui in præsidio erant, per navigia, quæ in portu hærebant, fuga elapsi aliquamdiu bellum continuabant, sed Turcæ hujus Urbis imperium adhucdum retinentes, eam totius Græciæ longe celeberrimam reddiderunt.

§. CI.

Græcorum Legati Constantinopolim reversi.

Phranz. l. 2.
s. 13. **M**ense Julio currentis anni redeunt Constantinopolim Legati a Joanne Palæologo Græcorum Imperatore ad Papam missi. Erant vero ii Marcus Jagre ex Palæologorum genere, Proto-vestiarius; Connestabilis; magnus Archimandritarum Protosyngelus, seu Præfectus; Basili-

Basilicæ monasterii Pantocratoris, seu Omnipotentis Superior; & Mauritius Hiero-Monachus, qui Imperatoris conscientiam moderabatur. Ex quo elucet, quantum ea res cordi esset Joanni Palæologo, quam tamen eidem olim Emanuel ejus Pater, antequam moreretur, vehementer dissuaserat. Tanto quippe desiderio peroptabat ambas Ecclesias una fide conjungi, quanto Turcæ easdem dividi cupiebant. Aliunde vero probe cognoverat, Græcos suis opinionibus tam pertinaciter inhærere, atque a concordia cum Latinis ineunda tantopere averfos, ut schismatis incrementum potius formidandum, quam ejus extinctio speranda foret. Ceterum hi Legati, ubi Romam delati sunt, Martino V. jam fatis functo ad Papam Eugenium se converterunt, in quo tamen non eandem, quam in Prædecessore suo, facilitatem, ac affectum experti sunt.

§. CII.

Amuratis Victoriæ.

Amurates capta Thessalonica victricibus suis armis omnem circumcirca regionem usque ad sinum Corinthium incredibili velocitate in suam redegit potestatem. Joannes Castriota Epiri (hodie Albanicæ) Rex, cum tam potenti inimico

Sæcul. XV.
A.C. 1431.

Chalc. hist.
Turca. l. 5.

Sæcul. XV. mico impar esset, pacem sub durissimis
A. C. 1431. conditionibus ab eo extorsit, cessit enim

Crojam, civitatem munitissimam, dedit-
que Filios suos obsides, quorum natu mi-
nimus nomine Georgius, ob formæ,
corporis, ac ingenii sui præstantiam adeo
dextre gratiam ac benevolentiam Amu-
ratis captavit, ut primariis Aulæ suæ Mi-
nistris adscriptus, nobilissimis quoque
belli officiis præfici meruerit. Hic ipse
est, qui Scanderbegus, hoc est Alexan-
der Dominus vocatur, cujus vitam qui-
dam Presbyter Epirota coævus, nomine
Martinus Barletius, latine conscripsit: A-
liam vero ejusdem historiam Pater Pon-
cetus Jesuita anno MDCCIX. Gallico i-
diomate edidit, & vix ullus reperitur Au-
ctor cujuscunque Nationis, qui non e-
gregia illius nominis ac gestorum me-
moriam suas lucubrationes nobilitare
percupiebat.

INDEX